Ազգ
Azg
armenian daily
24 ՅՈՒԼԻՍ 1998 ՈՒՐԲԱԹ #134 (1637)

Սենատական կոմիտեն եւս պահպանեց 907 ուղղումը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ինչպես ԼՂՀ ԱԳՆ-ին տեղեկացրել է ԼՂՀ հասարակայնության հետ կապերի Վաշինգտոնի գրասենյակի տնօրեն Թեւան Պողոսյանը, ԱՄՆ Սենատի հատկացումների կոմիտեն հուլիսի 21-ի իր նիստում ուժի մեջ է թողել «Ազատության աջակցության ակտի» 907 ուղղումը, որով արգելվում է անմիջական օգնություն ցուցաբերել Ադրբեջանին այնքան ժամանակ, մինչեւ այդ երկիրը չդադարեցնի Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ապօրինի շրջափակումը։

Նման որոշում ընդունվել է հակառակ պետդեպարտամենտի եւ ամերիկյան նավթային ընկերությունների ճնշման, որոնք ձգտում են մեղմացնել կամ բեկանել նշված ուղղումը։ Բացի դրանից, հատկացումների գծով սենատական կոմիտեն քվեարկել է 1999 ֆինանսական տարում Հայաստանին 90 միլիոն դոլարի չափով օգնություն ցուցաբերելու օգտին, ինչը 2.5 միլիոնով գերազանցում է նախորդ տարվա մակարդակը։

Իսկ մինչ այդ, ինչպես հայտնի է, ԱՄՆ Կոնգրեսի արտասահմանյան գործառույթների հատկացումների ենթակոմիտեն հավանություն է տվել 1999 ֆինանսական տարում Լեռնային Ղարաբաղին 20 մլն դոլար ընդհանուր գումարով հումանիտար օգնություն ցուցաբերելու որոշմանը։

ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆ

Վե՛րջ ինքնակառավարմանը

Կառավարող ընկերություններ արդյունաբերական ձեռնարկությունների համար

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՀՀ արդյունաբերության նախարարությունը երեկ կառավարության նիստում առաջարկեց ընդունել արդյունաբերական առաջատար ճյուղերի ձեռնարկությունների կառավարման նոր հայեցակարգ։ Ինչպես արձանագրեց հարցը ներկայացնող արդյունաբերության առաջին փոխնախարար Մովսես Զավարյանը քննարկումը բուռն էր։ Եվ այսպես, լեռնամետալուրգիայի եւ քիմիական արդյունաբերության ոլորտի ձեռնարկությունների համար արդյունաբերության նախարարությունն առաջարկում է ստեղծել հատուկ կառավարիչ ընկերություններ տեսական փակ բաժնետիրական ընկերությունների կարգավիճակով։ Կառավարիչ այդ ընկերությունները գործելու են Երեւանում միավորելով շուկայի, իրացումների եւ դրամական հոսքերի կառավարման ոլորտի բարձրակարգ երիտասարդ մասնագետների, որոնց խնդիրը կլինի. ա) կենտրոնացնել տվյալ ճյուղի բոլոր ձեռնարկությունների ֆինանսական հոսքերը, բ) իրականացնել ձեռնարկությունների մարկետինգը, գ) կազմակերպել անհրաժեշտ հումքի եւ նյութերի բոլոր գնումները, դ) զբաղվել պաշտպանի արտադրանքի իրացմամբ եւ ե) բանակցություններ վարել օտարերկրյա խորհրդատվական, ինչպես նաեւ ֆինանսատնտեսական միջազգային ընկերությունների հետ ի նպաստ ներդրումային ծրագրերի։ Մովսես Զավարյանը հատուկ ընդգծեց, թե այս կառավարիչ ընկերությունները կազմավորվելու են ներկայումս գործող օրենսդրության հիմքի վրա, այսինքն լրացուցիչ փոփոխությունների հարկ չկա։ Այս հայեցակարգի մշակման ընթացքում հաշվի է առնվել համաշխարհային փորձը։ Միջազգային հայտնի կառավարիչ ընկերությունների հետ խորհրդատվությունները համոզել են մեր նախարարությանը, որ հեծանիվ հայտնագործելու հարկ չկա. ողջ աշխարհում գործում է աշխատանքի բաժանման սկզբունքը, եւ կառավարման մասնագիտացված հատուկ ընկերություններն առավել շահութաբեր են դարձնում տվյալ ոլորտները։

Նիստն ավարտվել է ոչ-ոքի։ Վարչապետի հրահանգով, հարցի քննարկումը հետաձգվել է մեկ շաբաթով եւ արդյունաբերության առաջին փոխնախարարին հանձնարարական է տրվել նիստի ընթացքում հնչած առաջարկների հիման վրա ճշգրտումներ կատարել հայեցակարգում։

Տես ▸ էջ 3

ԿԱԴՐԱՅԻՆ

Փոփոխությունները սկսվեցին ոչ թե ավիաուղիներից, այլ ավիավարչությունից

Իսահակ Սեյրանյանը ՔԱԳՎ-ի պետ

Հուլիսի 17-ին «Ազգը» տեղեկացրել էր, որ մոտ օրերս «Հայկական ավիաուղիները» կունենա նոր տնօրեն։ Հրապարակմանը հետեւեց Արմենպրեսի տեղեկատվությունը, ըստ որի քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պետ Վաղարշակ Մնացականյանը հերքել էր կադրային փոփոխությունների մասին լուրերը եւ նշել, թե փոփոխություններ «որքան ինձ է տեղյակ, չեն էլ նախատեսվում»։ «Ազգը» վերապահումով գետեղեց Արմենպրեսի տեղեկատվությունը, քանի որ, արդեն մեկ շաբաթ է մեր թերթը արժանահավատ աղբյուրներից տեղեկացել էր «Հայկական ավիաուղիների» ղեկավարի եւ ընդհանրապես ավիացիայում սպասվող կադրային փոփոխությունների մասին։ Մեր տեղեկությունները երեկ վերջնականորեն հիմնավորվեցին։ Երկար եւ թեժ պայքարի վերջնարդյունքում քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության պետ Վաղարշակ Մնացականյանը դարձավ առաջին «թիրախը» եւ իր դիմումի համաձայն ազատվեց աշխատանքից։ Վարչության պետ է նշանակվել Իսահակ Հայկազի Սեյրանյանը։ Պրն Սեյրանյանը ծնվել է 1947 թ.-ին Ադրբեջանի Խանլարի շրջանի Գետաշեն գյուղում։ Ավարտել է Ռիգայի ավիացիոն համալսարանը, աշխատել օդանավակայանի գրեթե բոլոր ծառայություններում, իսկ մինչ այս նոր պաշտոնին անցնելը Ավիատրանսի նախագահն էր։ Նոր պետի հետ ունեցած հեռախոսազրույցի ընթացքում, թերեւս ժամանակի սղության պատճառով, պրն Սեյրանյանից չկարողացանք մանրամասներ տեղեկանալ, սակայն, հասցրեցինք ճշտել, որ ինքը «Հայկական ավիաուղիների» միջազգային մրցույթով սեփականաշնորհմանը դրական է վերաբերվում։ Հարց՝ որն այս օրերին ամենաաշխույժ քննարկման առարկա է կառավարական գրասենյակներում։

Երեկ, մինչ մի կողմից վարչությունում կադրային փոփոխություններ էին իրականացվում, մյուս կողմից, օդանավակայանի վարչական տարածքի ճաշարանում, ժամը 13-14-ի սահմաններում, հրդեհ էր բռնկվել։ «Զվարթնոց» օդանավակայանի նոր տնօրեն Վալերի Հարությունյանի եւ հակահրդեհային ծառայության պետ Ս. Յոլյանի ակտիվ ջանքերով հաջողվել է հրդեհը հանգցնել։ Մանրամասները ճշտվում են։

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ադրբեջան-Մեծ Բրիտանիա բարեկամության հռչակագիր

ԲԱՔՈՒ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ANS-PRESS։ Մեծ Բրիտանիայում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի պաշտոնական այցի շրջանակում Լոնդոնում ստորագրվել է երկու երկրների բարեկամության եւ համագործակցության հռչակագիր։ Ինչպես հեռախոսով հաղորդել է Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Թոֆիկ Զուլֆուգարովը, այդ փաստաթուղթը որոշում է Բաքվի եւ Լոնդոնի հարաբերությունների հետագա զարգացման հեռանկարները։ Դրանից բացի, նա հաղորդել է, որ Հեյդար Ալիեւը հանդիպել է Մեծ Բրիտանիայի թագուհի Եղիսաբեթ Երկրորդի եւ վարչապետ Թոնի Բլերի հետ։ Բանակցությունների ընթացքում քննարկվել է խնդիրների լայն շրջանակ, ներառյալ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցը։ Բացի այդ, կողմերը ստորագրել են 4 տնտեսական համաձայնագրեր։

Ալիեւը պահանջեց հանել ռուսական զորքերը Հայաստանից

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հուլիսի 22-ին, ելույթ ունենալով Լոնդոնի միջազգային հարաբերությունների թագավորական ինստիտուտում, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը Ռուսաստանին կոչ է արել դուրս բերել իր զորամիավորումները Հայաստանից ու դադարեցնել «գաղտնի ու անօրինական սպառազինության մատակարարումնի այդ երկրին»։ Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Ալիեւն ասել է, թե Ռուսաստանը հսկա տարածք ունի եւ իր ռազմական ստորաբաժանումները պետք է իր երկրում պահի եւ ոչ թե մեր հարեւանությամբ։ Նա նշել է, թե այժմ Ռուսաստանի 40 հազար զինվոր է տեղաբաշխված Հայաստանում։ Ըստ «Ազատության», նախորդ տարվա հունվարի դրությամբ Եվրոպայում ցամաքային ուժերի տեղակայման պայմանագրի համաձայն, Հայաստանում ընդամենը 4068 ռուս զինվորական կար։ Ալիեւը հայտարարել է, թե Ռուսաստանը զենքեր մատակարարելով ղարաբաղյան հակամարտության խնդրում Հայաստանին է աջակցում, ներառյալ վերջին խոստումը, ըստ որի, Հայաստան պետք է առաքվեն S 300 մակնիշի հրթիռներ։

Ալբանացիները կրակի հետ են խաղում

ԲԵԼԳՐԱԴ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Կոսովոյի ճգնաժամի ընթացքում առաջին անգամ զինված ալբանացիները ոտնձգություն են արել սերբական ուղղափառ եկեղեցու դեմ։ Երեքշաբթի օրը նրանք ականանետներից ու ինքնաձիգներից կրակ են բացել Օրախովաց քաղաքի մոտ գտնվող Զոչիշտե գյուղի եկեղեցու վրա։ Վերջին օրերին այստեղ շարունակվում էին ընդհարումները ոստիկանության եւ այսպես կոչված «Կոսովոյի ազատագրական բանակի» գրոհայինների միջեւ։ Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, Կոսովոյում ուղղափառ եկեղեցու դեմ ալբանացիների ոտնձգությունը կրակի հետ խաղ կարելի է անվանել։ Դրա գրավումը սերբերին կարող է դրդել «սրբազան պատերազմի» այլադավան մահմեդականների դեմ, որոնք համարձակվել են վիրավորել իրենց կրոնական զգացմունքները։

Թեհրանի քաղաքապետին՝ 5 տարի ազատազրկություն

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հուլիսի 23-ին կաշառության մեղադրանքով հնգամյա ազատազրկման է դատապարտվել Թեհրանի քաղաքապետ Քարբաշին։ Բարեփոխումների կողմնակից Քարբաշիին 20 տարով արգելվում է աշխատել կառավարության օղակներում։ Նա մեղադրվում է հասարակության գումարները եւ կառավարության ֆոնդերը սխալ գործածելու մեջ։ Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, դատավճիռն ընդգրկում էր նաեւ 60 մտրակի հարված, բայց հետո այս պատիժը կասեցվել է։ Մինչեւ վերջ էլ Քարբաշին պնդեց իր անմեղությունը։ Այժմ նա 20 օր ունի գանգատարկելու դատավճիռը։ Նրա դատապաշտպանն ասել է, թե Քարբաշին կօգտվի այդ իրավունքից։ Քարբաշիի դատավարությունը ընկալվում է իբրեւ Իրանի կարծր դիրքորոշում ունեցողների կողմից բարեփոխական նախագահ Խաթամիին աջակցող բարձրաստիճան պաշտոնյաների պաշտոնանկ անելու փորձ։

Վլադիմիր Ասրյանցը ազատվեց Երկաթգիծ ՊՓԲԸ տնօրենի պաշտոնից

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հուլիսի 23-ին Հայաստանի երկաթգիծ ՊՓԲԸ գործադիր տնօրենի պարտականությունների կատարումը դրվել է ՀՀ տրանսպորտի փոխնախարար Հրանտ Բեգլարյանի վրա։ Ըստ տրանսպորտի նախարարի աշխատակազմի ղեկավար Ակոպ Գրիգորյանի, նախկին տնօրեն Վլադիմիր Ասրյանցը աշխատանքից ազատվել է իր դիմումի համաձայն եւ կշարունակի իր աշխատանքը երկաթգծի համակարգում։ Դեռեւս ճշտված չէ պրն Ասրյանցի հետագա անելիքը։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ռ. Քոչարյանը գոտեպնդեց հանձնաժողովների նախագահներին

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունեց պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների այս տարվա ընդունելության քննությունների առարկայական քննական հանձնաժողովների նախագահներին։ Ռոբերտ Քոչարյանը նրանց ասաց. «Դուք հանձն եք առել մի գործ, որը ոչ միայն պատվաբեր է, այլեւ անչափ պատասխանատու։ Առաջիկա մեկուկես ամսվա ընթացքում ողջ հանրապետության ուշադրությունն ուղղված է լինելու ձեր գործունեությանը եւ պետք անել ամեն ինչ բացառելու ցանկացած անարդարություն»։ Նրա խոսքերով, այս տարվա ընդունելության քննությունները պետք է ավելի կազմակերպված անցնեն եւ բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորությունը պետք է վերապահվի ամենաարժանավորներին։ «Դա մեր բոլորի պատվի հարցն է», շեշտեց նախագահը։ Նշելով, որ հանձնաժողովների նկատմամբ որեւէ ճնշում պետք է բացառվի, Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց. «Համոզված եղեք, որ դուք պաշտպանված եք պետության կողմից։ Ես անելու եմ ամեն ինչ, որպեսզի դուք խնդիրներ չունենաք»։

Ըստ կրթության եւ գիտության նախարար Լեւոն Մկրտչյանի, այս տարի երկու հազարով ավելացել է դիմորդների թիվը, ինչը վստահություն է պետական համա[...] նկատմամբ։

Հանդիպման ընթացքում արծարծվեց նաեւ քննությունների [...]րապարակայնության ապահովումը։

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄ

Մամուլը ազդո՞ւմ է հասարակության վրա

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1998-ի մայիսի 1-ից հայկական մամուլի դիտարկում է անցկացրել Երեւանի մամուլի ակումբը: Այս ծրագիրը իրականացվում է Եվրամիության ժողովրդավարության ծրագրի ֆինանսավորմամբ եւ նախատեսված է 2 տարվա ժամկետով: Ինչպես տեղեկացրեց Երեւանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը հուլիսի 23-ի հանդիպման ժամանակ, այս ուսումնասիրությունը դեռեւս նախնական է: Այն շարունակվելու է եւ հաջորդ անգամ կներկայացվի տարվա կտրվածքով, ինչը հայկական լրատվամիջոցների ավելի հավաստի ու իրական պատկերը կբացահայտի:

Այսպիսով, ուսումնասիրությունը նպատակ ուներ պարզաբանելու՝ որքանով է մամուլը ազդում լսարանի վրա: Դիտարկման առարկա են դարձել «Հայաստանի Հանրապետություն», «Ռեսպուբլիկա Արմենիա», «Ազգ», «Երկիր», «Առավոտ», «Հայոց աշխարհ» (յուրաքանչյուրից 42-43 համար), «Գոլոս Արմենիի», «Հայք», «Իրավունք», «Այժմ» (8-26) պարբերականները: Հեռուստահաղորդումներից ուսումնասիրության են արժանացել «Լրաբեր», «Այբ-Ֆե», «Կիրակնօրյա լուրեր», «Կիրակի», «Ստորակետ» հաղորդումները, իսկ ռադիոյից՝ «Լուրեր» թողարկումը:

Վերլուծությունը կատարվել է 22 թեմաներով եւ տոկոսային հարաբերակցությամբ արձանագրվել, թե տվյալ լրատվամիջոցը ո՞ր թեմային է նախապատվություն տալիս, քաղաքական գործիչներից ո՞վ, որքա՞ն եւ ի՞նչ գնահատականով է հիշատակվում եւ այլն: Այդ վերլուծությունը նախատեսված է կատարել մոտ 120 գործիչների համար, սակայն դեռեւս դուրս են գրվել 21-ի անունները: «ՀՀ» օրաթերթն, օրինակ, Ռոբերտ Քոչարյանին այս երկու ամսվա ընթացքում հիշատակել է 234 անգամ, այդ թվում 9 դրական եւ 3 բացասական, մնացածը՝ չեզոք ակնարկներով, Արմեն Դարբինյանին անդրադարձել է 150 անգամ՝ հիմնականում չեզոք եւ միայն 2 անգամ դրական հիշատակումով: 113 անգամ հիշատակվել է Խոսրով Հարությունյանի գործունեությունը: Իշխանական այս եռյակը առաջավոր է նաեւ բոլոր մյուս դիտարկված լրատվամիջոցներում, որոնցում, իհարկե, տրամագծորեն այլ են դրական, բացասական եւ չեզոք դիրքորոշումները եւ գնահատականները:

Ծավալուն դիտարկումը լրագրողներին կներկայացվի մեկ տարուց, որը նրանց համար կարող է ընդհանրացումների լավագույն ձեռնարկը լինել:

ԱՂԲ

Մաքուր տեսնենք Երեւանը

Աղբահանությունը տարիներ շարունակ եղել ու մնում է Երեւանի չլուծված հարցերից մեկը: Բացի կենտրոնական փողոցներից, ամենուր աղբ է, թե բակերում, թե զբոսայգիներում, թե կրպակների ու խանութների շրջապատում: Այդ նաեւ նրանից է, որ բնակչության մեծ մասի մեջ չի մշակվել քաղաքացու մտածողություն եւ կուլտուրա: Շատերը աղբը թափում են այնտեղ, որտեղ ցանկանում են, նույնիսկ դատարկ աղբարկղների կողքին:

Վերջին տասնամյակներում Երեւանի բնակչությունը համալրվեց գյուղաբնակներով, եւ շատերը իրենց հոգեբանությամբ, մտածողությամբ ու կենցաղով մինչեւ այսօր էլ չդարձան քաղաքաբնակներ ու ձեռք չբերեցին քաղաքաբնակի կացութաձեւ:

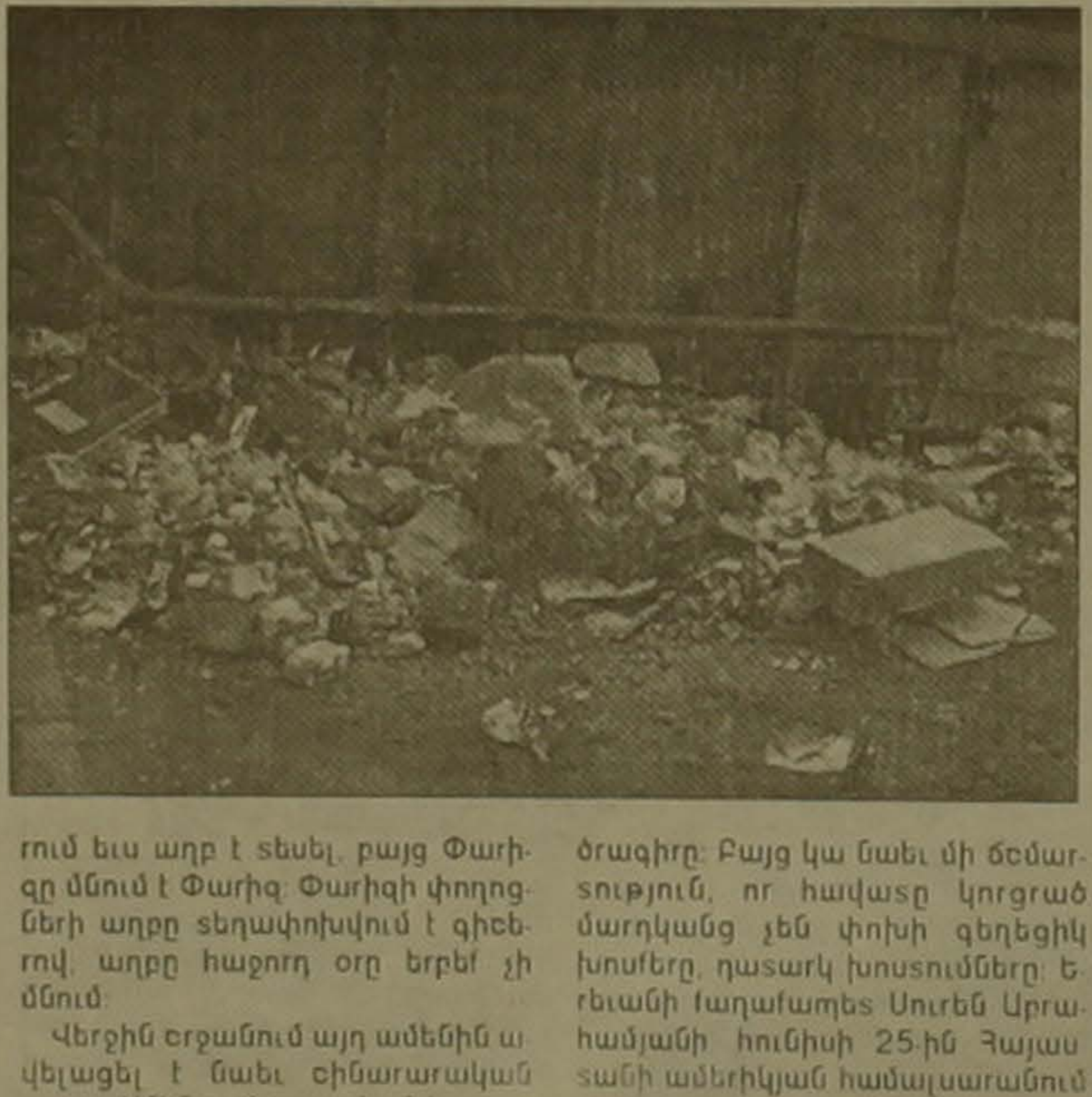

Հաճախ է պատահում, որ գիշերով շենքերի պատուհաններից փողոց են նետվում աղբով լցված տոպրակներ, ուտելիքի մնացորդներ: Սա ի՞նչ է, դիտավորությո՞ւն, անփութությո՞ւն, ծուլությո՞ւն, թե՞ կուլտուրայի պակաս: Ես կասեի վերջինը, ավելացրած նաեւ անտարբերությունը: Այդ ամենին եթե ավելացնենք նաեւ աղբահանության վատ վիճակը, պարզ կդառնա քաղաքի պատկերը: Անմխիթար վիճակում է հատկապես բարձրահարկ շենքերի աղբահանությունը: Կուտակված աղբը այնքան ուշացումով են տեղափոխում, որ աղբահանության եւ հաջորդ երկու օրերը հնարավոր չէ մուտքից ներս մտնել գարշահոտության պատճառով: Բարձրահարկ շենքերի մի մասում էլ աղբը երկրորդ հարկի բարձրությունից ուղղակի թափվում է բակ, որտեղ ազատ շրջում են կրծողները, ամեն պահի առաջացնելով վարակի աղբյուր: Այդպիսին է Ա. Խաչատրյան փողոցի 26/1 շենքը: Ըստ «խելոք» նախագծողների, աղբը պետք է լցվեր երկրորդ հարկի բարձրությամբ եղած հատուկ սարքերի մեջ եւ թափվեր ավտոմեքենայի մեջ: Բայց այդ հարմարությունը հենց առաջին օրվանից չի աշխատել ու տարիներ շարունակ աղբը առանց արգելքի լցվել է գետին ու ամբողջ շենքի երկարությամբ աղտոտել (շենքը երեք մուտք ունի): Թե քանի օր է այդ թափված աղբը մնում բակում, ոչ ոք չի կարող ասել:

Մի՞թե համապատասխան կազմակերպությունները չեն տեսնում, չէ՞ որ այդպիսի շենքեր շատ կլինեն Երեւանում: Նույնիսկ աղբահանության ժամանակ շրջապատը չի մաքրվում, չի ախտահանվում: Ճիշտ է, մեր քաղաքապետին ուրախացրել է այն փաստը, որ Փարիզի փողոցներում եւս աղբ է տեսել, բայց Փարիզը մնում է Փարիզ: Փարիզի փողոցների աղբը տեղափոխվում է գիշերով, աղբը հաջորդ օրը երբեք չի մնում:

Վերջին շրջանում այդ ամենին ավելացել է նաեւ շինարարական աղբը: Ամենուր կատարվում է ապօրինի շինարարություն: Կառավարության վերջին որոշումները ապօրինի եւ կիսակառույց շինարարությունների օրինականացման մասին, բացասական ազդեցություն ունեցան: Ընդամենը երկու օրում (շաբաթ, կիրակի) վեր են խոյանում նոր շինություններ, ավտոտնակներ, ոչ մեկը չի փորձում խանգարել, ամեն ինչ կատարվում է լուռ համաձայնությամբ: Շատ ներողամիտ են գործում թաղապետարանները, Ներքին գործերը եւ ապօրինի շինարարություն կատարողները: Անշուշտ, Երեւանի մաքրությունն ամենից առաջ կախված է բնակիչներից, որոնց հոգեբանության մեջ պետք է լուրջ փոփոխություն կատարվի: Յուրաքանչյուրն իրեն պետք է զգա քաղաքաբնակ ու իր վերաբերմունքով, նիստ ու կացով, նպաստի քաղաքի մաքրությանը: Կարծում եմ այդ հարցում շատ կարեւոր դեր ունեն ռադիոն, հեռուստատեսությունը, հատկապես «Մայրաքաղաք» ծրագիրը: Բայց կա նաեւ մի ճշմարտություն, որ հավատը կորցրած մարդկանց չեն փոխի գեղեցիկ խոսքերը, դատարկ խոստումները: Երեւանի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանի հունիսի 25-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում [illegible] «Երեւանի զարգացման հեռանկարները» դասախոսության ժամանակ հնչած այն միտքը, որ միայն քաղաքապետի տիրոջ իրավունքի զգացումով ոչինչ չես փոխի, պետք է խռոված երեւանցուն քաղաքի տեր դարձնել, իր էությամբ ճիշտ է եւ ցանկալի: Բայց խռոված երեւանցին իրեն քաղաքի տերը կհամարի միայն այն դեպքում, երբ զգա, որ իր իրավունքները չեն ոտնահարվում, քաղաքային ծառայությունները լավ են աշխատում:

ՎԱՉԻԿ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ

ՀԱՐՑ

Ո՞ւմ «քոստյումն» է «Մամուլի ակումբը»

Բաներ կան, որ դժվարանում եմ հասկանալ նույնիսկ տրամաբանությունից շեղված մեր օրերում: Օրինակ, ինչի՞ց է, որ ազգային հեռուստատեսության մի ժամանակ բավական հետաքրքիր «Մամուլի ակումբ» հաղորդաշարի անփոփոխ հյուրն է դարձել պրն Տիգրան Հայրապետյանը, որը, ինչպես դժվարությամբ կարողացա պարզել, լույս չտեսնող «Նոր ուղի» թերթի խմբագիրն է: «Հայաստանի Հանրապետություն», «Հայոց աշխարհ», «Երկիր», «Գոլոս Արմենիի» թերթերի խմբագիրներին երբեք այնտեղ չես տեսնի, իսկ այ, «երեք հաստլիկներին» հիշեցնող այդ պարոնի երկար-բարակ դատողությունները ստիպված ես լսել: Ըստ որում, ինչի մասին էլ հարցնելու լինեն, այդ դատողություններն ինչ-որ արտասովոր շրջանով հանգում են մեկ-երկու սեւեռուն գաղափարի: Առաջինն այն է, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը պետական հեղաշրջում էր, երկրորդը, որ այդ հրաժարականից հետո ոչինչ չի փոխվել: Հարակից մտքեր էլ կան, որ լավայի պես էկրանից արտավիժող բառակույտերից եւ խրթին ձեւակերպումներից շշմած հեռուստադիտողին ցնցակաթվածի հասցնելուց բացի ոչ մի էֆեկտ չեն թողնում: Ուշագրավ է, որ այդ հաղորդումներից մեկի ընթացքում Տիգրան Հայրապետյանն օգտագործեց «պերմանենտ հեղաշրջումների երկիր» արտահայտությունը՝ նկատի ունենալով Հայաստանը: Եթե խոսքը վերոհիշյալ սեւեռուն գաղափարի հիմքում ընկած նախկին նախագահի հրաժարականի մասին է, ապա գոնե «պերմանենտ» բնորոշումը տվյալ դեպքում անհասկանալի է: Եթե նկատի է առնվում նաեւ 1996 թ. Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նախագահի «վերընտրվելու» պատմությունը, ապա, եթե հիշողությունս չի դավաճանում, գոնե Տիգրան Հայրապետյանն այդ առթիվ երբեւէ նման որակումներով հանդես չի եկել: *Ճիշտն ասած, շատ ավելի անհասկանալի է, որ բա*նավիճող խմբագիրները սովորաբար կարծես թե հալած յուղի տեղ են ընդունում ակնհայտորեն միտումնավոր այդ որակումները: Ի դեպ, երբեմն խղճում ես հաղորդումը վարող հերթական խմբագրին, որը, պրն Հայրապետյանին հարց տալով, կրակն է ընկնում, քանի որ մի անգամ սկսելով, նա այլեւս կանգ չի առնում. խոսում է ու խոսում՝ նորից ու նորից «հեղաշրջման» գաղափարին վերադառնալով:

Մի բան էլ չեմ հասկանում. «հաստլիկները» սովորաբար բարեհոգի մարդիկ են, ինչպե՞ս է, որ պրն Հայրապետյանն այդքան չար է, երբ խոսում է նոր նախագահի եւ նոր կառավարության, մեզ սպասող «շա՜տ հետաքրքիր» աշնան մասին: Թվում է, նա խորապես հիասթափված կլինի, եթե ժողովրդի հույսերն արդարանան, հանրապետության վիճակը բարելավվի, Ղարաբաղի հարցն էլ մարդավարի լուծում ստանա: Դժվար է հասկանալ՝ ինչ է ուզածը: Գուցե հեռուստատեսության ղեկավարությո՞ւնը հարցիս պատասխանն ունենա

Գ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ

ՀԵԱՄ-ը դուրս է գալիս միջազգային ասպարեզ

Ավարտվեցին Եվրոպական երիտասարդական ֆորումի (ԵԵՖ) եւ Հայ երիտասարդության ազգային խորհրդի (ՀԵԱԽ) համատեղ սեմինարները: ԵԵՖ-ի 8 հոգանոց պատվիրակությունը ժամանել էր ՀԵԱԽ-ի հրավերով՝ Հայաստանի երիտասարդական կազմակերպությունների գործունեությանը ծանոթանալու եւ ՀԵԱԽ-ի, ԵԵՖ-ի ինտեգրացվելու հարցը քննարկելու: ԵԵՖ-ի անդամակցության գործընթացը ներառում է 3 փուլ՝ դիտորդ, թեկնածու, անդամ: Ամենայն հավանականությամբ, մինչեւ 1999 թվի մարտ ամիսը ՀԵԱԽ-ը կդառնա թեկնածու, այնուհետեւ քվեարկության կդրվի նաեւ նրա անդամության հարցը: Վրաստանն ու Ադրբեջանն արդեն իսկ ԵԵՖ-ի անդամներ են: Ընդհանուր ԵԵՖ-ն ներառում է 65 կազմակերպություն Եվրոպայի 40 երկրից: ՀԵԱԽ-ի նախագահ Մանվել Բաղդալյանի վկայությամբ, երիտասարդության նկատմամբ քաղաքականության եւ հայեցակարգի մշակման հարցում Հայաստանը զգալի ետ է մնացել իր հարեւաններից այն իմաստով, որ այսօր դրանք մշակված չեն: Ադրբեջանում եւ Վրաստանում գործում են հզոր կառույցներ, որոնք տնօրինում են նախկինում կոմերիտմիությանը պատկանող նյութատեխնիկական բազան, մանկապատանեկան հանգստյան վայրերը, սպորտային բազաները: Ի համեմատություն նրանց, ՀԵԱԽ-ը (հիմնադրվել է 1997 թվի դեկտեմբերին, ներառում է 38 հասարակական կազմակերպություն) մի քանի օր առաջ է ձեռք բերել մի քանի դատարկ սենյակ: Ֆաքսային եւ էլեկտրոնային կապը թե ԵԵՖ-ի եւ թե Եվրախորհրդարանի երիտասարդական ղեկավարության հետ իրականացվել են «գործընթացային» կարգով: Այսինքն՝ մի տեղ տեքստը հավաքվել է, մյուս տեղից ուղարկվել, մի երրորդ տեղից ստացվել է պատասխանը...

Մանվել Բաղդալյանը համոզված է, որ պետությունն ինքն է իր համար ստեղծում պրոբլեմներ եւ հետո խոսում դրանց հաղթահարման մասին (ընդամենը խոսում-Ի. Շ.): Եթե երիտասարդությունը չունի որեւէ լուրջ զբաղմունք, ամառային հանգիստը օգտավետ կերպով անցկացնելու հնարավորություն, ապա պարզ է, որ պետք է դառնա թմրամոլ եւ մարմնավաճառ: Եթե տաղանդավոր երիտասարդը չունի որեւէ հովանավորություն պետության կողմից, ապա նրան ընդամենը մնում է ընտրել շուկան կամ արտագաղթը:

Նոր կառավարության եւ նոր նախարարի հետ ՀԵԱԽ-ն առանձնապես հույսեր չի կապում, պարզապես հավատում է, որ կսկսի փոխել վերաբերմունքը երիտասարդության հանդեպ: Առանձնահատուկ «զարմանք եւ հիացմունք» են հարուցում կառավարության սենյակներում օթեւանած խորհրդականները, որոնցից մեկին Մանվել Բաղդալյանը մեկ ամիս շարունակ չէր կարողանում գտնել գործնական խոսակցության համար:

Ճիշտ է, որ ձուկը գլխից է հոտում: Եվ եթե գլուխը հոտած է, պոչը ուզի-չուզի պետք է իրեն գլխի տեղ դնի երբեւիցե նորից նորմալ գլուխ ունենալու հույսով:

ԻՌԵՆ ՇԱՔՈՅԱՆ

ԼՂՀ-Ադրբեջան. Դիտարկումն առանց միջադեպերի

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 23 ՀՈՒԼԻՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հուլիսի 21-ին ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի առաքելությունը ԼՂՀ Մարտակերտի շրջանի Մատաղիս գյուղի շրջակայքում անցկացրել է ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի հերթական դիտարկումը:

Ինչպես հայտնեցին ԼՂՀ տեղեկատվության եւ մամուլի վարչությունից, ղարաբաղյան տարածքից դիտարկումն անցկացրել են ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի դաշտային օգնականներ, գնդապետներ Միրոսլավ Վիմետալը եւ Վասիլ Իվաշկոն, իսկ ադրբեջանական տարածքից՝ ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչ, դեսպան Անջեյ Կասպրշիկը, ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի թբիլիսյան գրասենյակի համակարգող Անբալ Հերդիչը եւ դաշտային օգնական Անդերս Տրոեդսոնը:

Դիտարկումն անցկացնող խմբին ուղեկցել են ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի եւ տեղական հրամանատարության սպաներ, ինչպես նաեւ ԼՂՀ ԱԳՆ ներկայացուցիչը: ԼՂՀ եւ Ադրբեջանի իշխանությունների հետ ԵԱՀԿ առաքելության պայմանավորվածության հիման վրա անցկացված դիտարկումն անցել է համաձայնեցված ժամանակացույցին համապատասխան եւ առանց միջադեպերի:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԱՌԵՎՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

Ալեքսանդր Մանթաշյանցը՝ «նոր հայերի» համար խորհրդանիշ եւ ընդօրինակման չափանիշ

«Ոսկե ձու ածող հավին չպետք է փետրել», կատակում են «նոր հայերը»՝ նկատի ունենալով իրենց ու կառավարության հարաբերությունները

Հայաստանում գործարարները՝ արդյունաբերողները, վաճառականները, ոչ միայն արժանիորեն չեն գնահատվում որպես աշխատատեղեր ստեղծողներ, բյուջեն «լցնողներ» եւ բարեգործներ, այլեւ ավելին՝ անպաշտպան են եւ ամեն րոպե ենթակա բյուրոկրատական ոտնձգությունների: Հայաստանի այսօրվա գործարար աշխարհի վիճակն այսպես բնութագրեցին Հայաստանի արդյունաբերողների, գործարարների եւ վաճառականների միությունների նախագահները, որոնք հուլիսի 23-ին ՀԱԳՄ գրասենյակում կնքեցին երկու միությունների համագործակցության համաձայնագիր: Համաձայնագրի նպատակն էլ հենց երկու միությունների ուժերի համախմբումն ու միասնական պայքարն է գործարար աշխարհի իրավունքների ու զարգացման համար: Ամենատպավորիչ բնութագրումը թերեւս Վաճառականների միության նախագահ Մակիչ Դեմիրճյանինն էր՝ «Ոսկե ձու ածող հավին չպետք է փետրահան անել»: Ըստ նրա, գործարար եւ հատկապես առեւտրական խավն այսօր կաթվածահար վիճակում է: Իրենց միության 415 անդամներից մոտ 30-ն են խոշոր ներմուծողներ, մնացածները մանր առեւտրականներ ու կրպակատերեր են, որոնք, ինչպես նաեւ մանր ու միջին շատ արդյունաբերողներ, այսօր ոչ թե բիզնեսով են զբաղված, այլ իրենց ընտանիքների անհրաժեշտ նվազագույն կարիքները հոգալով: Իսկ ըստ ՀԱԳՄ նախագահ Ա. Վարդանյանի, գործարարը պետք է իր մեջ զգա պետության հովանավորությունն ու աջակցությունը, որը սկսվում է նաեւ գործարար խավին գնահատող ու ոգեւորող քայլերով: Արդեն երկար ժամանակ է ՀԱԳՄ-ն դիմել է կառավարությանը լավագույն գործարարներին, պետբյուջեին ամենամեծ հարկեր վճարող օրինապաշտներին շնորհավորագրեր ու պարգեւներ սահմանելու առաջարկությամբ, որին առայժմ ընթացք չի տրվում:

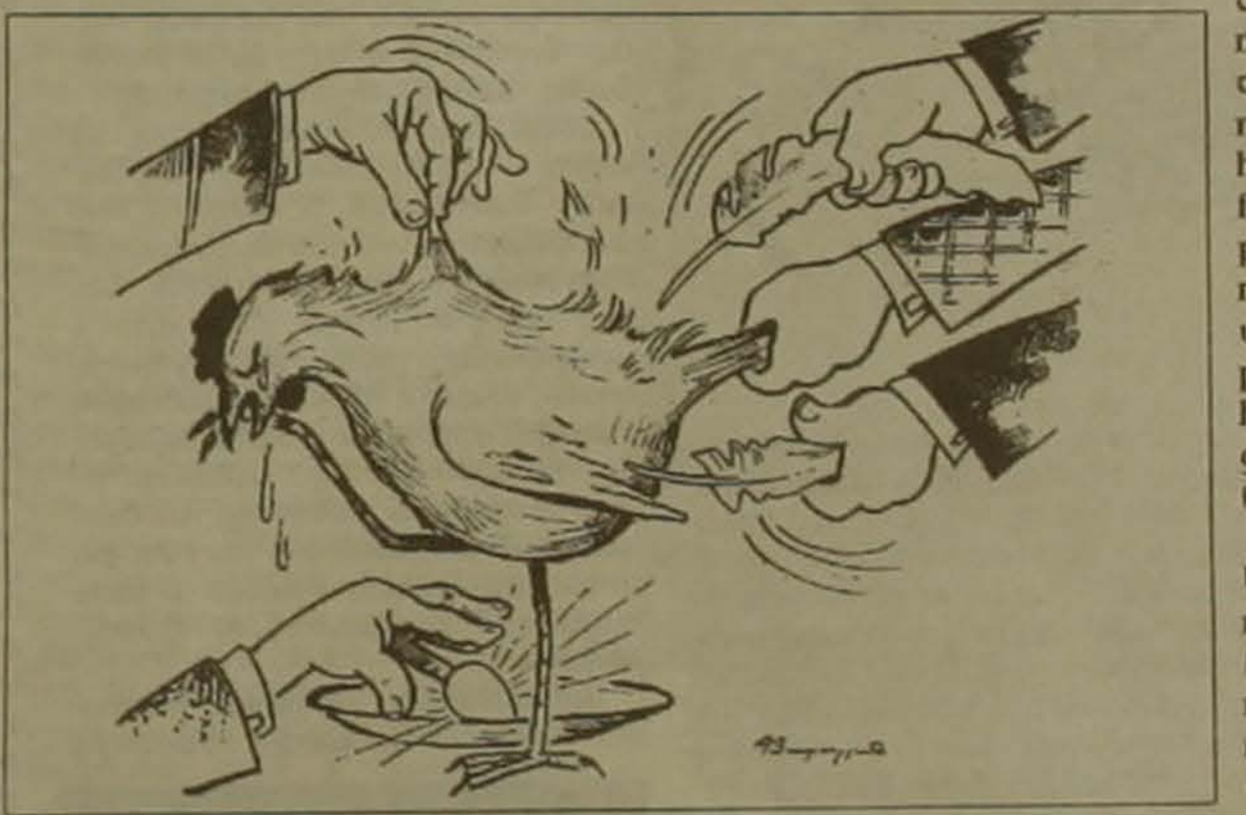

Նախատեսվում է Ա. Մանթաշյանցի մասունքները տեղափոխել Հայաստան

Նախկինում եղել են եւ հիմա էլ կան խոշոր հայազգի գործարարներ, բարերարներ, որոնց պետք է գնահատել, մեծարել եւ դրանով իսկ ոգեշնչել մյուսներին: Առաջինը, թերեւս, դարասկզբի հայտնի գործարար ու բարերար Ալեքսանդր Մանթաշյանցն է, որի հիշատակի հավերժացմանն ուղղված միջոցառումներ անցկացնելու նպատակով միությունների միջեւ կնքվեց պայմանագիր: «Ա. Մանթաշյանցն արժանի է, որ նրա հիշատակը հավերժացվի իր իսկ հայրենիքում որպես միազգային չափանիշներով խոշոր արդյունաբերող եւ վաճառական, որպես ազգային գիտության եւ մշակույթի խոշոր հովանավոր, գործարար մարդու դարավոր ավանդույթի կրող եւ ակտիվ տարածող: Ա. Մանթաշյանցը Հայաստանի ձեւավորվող գործարարության եւ նոր սերունդների համար պետք է դառնա խորհրդանիշ եւ ընդօրինակման արժանի չափանիշ»: Պայմանագրով նախատեսվում է միջոցառումների ծրագիր, ըստ որի Հայաստանի եւ Վրաստանի իշխանությունների հետ բանակցություններ պետք է վարվեն Ալեքսանդր Մանթաշյանցի մասունքները Հայաստան տեղափոխելու համար: Բանակցություններ պետք է վարվեն նաեւ Երեւանի քաղաքային իշխանությունների հետ՝ Մանթաշյանցի արձանի տեղադրման եւ մայրաքաղաքի հրապարակներից մեկը նրա անունով անվանելու նպատակով: ՀՀ բարձրագույն իշխանությունների հետ աշխատանքներ պետք է տարվեն «Ալեքսանդր Մանթաշյանց» շքանշան սահմանելու, պետք է ստեղծվի «Ա. Մանթաշյանց» բարեգործական հիմնադրամ՝ ընդունակ եւ տաղանդավոր հայ երիտասարդներին հայրենիքում եւ արտասահմանում կրթություն ստանալու, ինչպես նաեւ քաղաքական, հասարակական, տնտեսական, գիտական եւ մշակույթի բնագավառներում աչքի ընկած հայ գործիչներին ամենամյա մրցանակներով պարգեւատրելու նպատակով:

Մինչ այդ պետք է ճշտվի Ա. Մանթաշյանցի գերեզմանատեղին, որը, ենթադրվում է, գտնվում է Թիֆլիսի Խոջավանքում, ապա պետք է գտնել նրանից մնացած ժառանգությունն ու արխիվը դրանք Երեւանում նախատեսվելիք գործարարության թանգարանում տեղափոխելու նպատակով: Այսօր Հայաստանում Մանթաշյանցի հիշատակ են մնացել նրա հովանավորությամբ կառուցված մի քանի շենքեր, այդ թվում՝ Ֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճը, Էջմիածնի վեհարանը, եւ որքան էլ զարմանալի է, նրա գերեզմանոցի թանգարանը: Իսկ հայտնի գործարար-բարերարի 8 որդիներից ու դուստրերից եւ ոչ մեկի կամ նրանց ժառանգների մասին առայժմ տեղեկություններ չկան:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Վե՞րջ ինքնակառավարմանը

Սկիզբը էջ 1

Մեր հետաքրքրությանը, թե ինչու հետաձգվեց որոշման ընդունումը, Մովսես Չավարյանը եւ նրա գլխավոր օգնական Վարդան Վարդանյանը կիսաժպիտ նայեցին իրար, եւ Վարդան Վարդանյանն արձագանքեց՝ շահերի բախում: Բայց Մովսես Չավարյանը փաստեց՝ մեր արդյունաբերությունը հապաղման ժամանակ չունի. «Չունենալով ուժեղ իրավաբանական անձինք, չենք ունենա ուժեղ պետություն: Արդեն հստակ է, որ մասնավոր ձեռնարկությունները էլ կձգտեն մտնել այդ կառավարման ընկերության մեջ: Ինչո՞ւ մասնավոր ձեռներեցը հասկանում է այս անհրաժեշտությունը, իսկ պետությունը դեռ ոչ»:

Հայրենակա՞ն, թե՞ օտարերկրյա կառավարիչներ

Կառավարության տնտեսական բարեփոխումների տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի ղեկավար Լեւոն Արեւշատյանը «Ազգի» համար տեսությունն առարկայացրեց լեռնամետալուրգիայի ոլորտում: Հայտնի է, որ Հայաստանի հարավում կա երեք խոշոր լեռնամետալուրգիական կոմբինատ՝ Քաջարանինը, Ագարակինը եւ Կապանինը: Առայժմ երեքն էլ պետական սեփականություն են, բայց գործում են փոփոխական հաջողությամբ եւ զուտ անձնական ջանքերով: Ինչպե՞ս է [illegible] իրականացվում պետական սեփականություն հանդիսացող պետական ձեռնարկությունների կառավարումը մինչ այսօր. «Ամեն մեկը տնօրինում է իր գլխի ճարը»: Քաջարանին հաջողվել է գտնել իր արտադրանքի գնորդին, եւ կոմբինատը 24 ժամ աշխատում է տալով արտադրանք: Ագարակը կանգնած է, ինչ-ինչ պատճառներով իրացումն ապահովելու ձեռնարկները դանդաղում են, Կապանի կոմբինատը մեծ պարտքեր ունի բյուջեին, բանկային չմարված վարկեր, ուստի վիճակն ավելի վատթար է: Երեք այս ձեռնարկությունները էլ ինքնուրույն իրավաբանական միավորներ են, որ իրականացնում են համանման գործառույթներ: 21-րդ դարի շեմին յուրաքանչյուրը գործում է առանձին-առանձին, թե բեռնափոխադրումներն են իրականացվում միմյանցից անկախ, թե գնումները՝ ի հետեւանս կրելով էական ֆինանսական կորուստներ: Լեւոն Արեւշատյանը պարզաբանեց, թե նորաստեղծ կառավարիչ պետական փակ բաժնետիրական ընկերությունը կկոչվի AMC՝ Հայկական մետալուրգիական ընկերություն: Քանզի Հայաստանը հարուստ չէ ազգային շուկային քաջիրազեկ մասնագետներով, անհրաժեշտ է կենտրոնացնել դրանց ներուժը: Նույնը կկատարվի քիմիական արդյունաբերության ոլորտում: Հայեցակարգում հստակ նշվում է, թե կառավարման իրենց իրավունքները նորաստեղծ ընկերությանը հանձնող ձեռնարկությունները շարունակում են մնալ ինքնուրույն իրավաբանական անձեր, որպեսզի չգործի հանրածանոթ սկզբունքը, երբ լավ աշխատող ձեռնարկության հաշվին սկսում էին գոյատեւել ձախողակները:

Մեր այն հարցին, թե ինչ հակափաստարկներ եւ սկզբունքային առաջարկություններ հնչեցին կառավարության նիստում, Լեւոն Արեւշատյանը նշեց, որ հիմնական խնդիրը կառավարիչ ձեռնարկության կարգավիճակն էր՝ արդյոք այն խոր պետք է լինի պետակա՞ն, թե՞ ավելի ճիշտ է նպաստել նման մասնավոր կառավարիչ ընկերությունների ձեւավորմանը: Այնուհետեւ զուգե ճիշտ է միավորել մետալուրգիական կոմբինատները եւ միացյալ կառավարել: Բայց հարցադրումների առը կենտրոնացած էր օտարերկրյա՞, թե՞ հայրենական կառավարիչներին վստահելու տիրույթում: Արդյունաբերության առաջին փոխնախարար Մովսես Չավարյանը միանշանակ էր. միջազգային ասպարեզում կայացած կառավարիչ ընկերությունները, օրինակ, «Արթուր Անդերսենը», առավել նախընտրելի են, սակայն նրանց վճարելու համար լուրջ գումարներ են պետք, իսկ հայաստանյան բյուջեն, առավել եւս արդյունաբերության նախարարությունը նման միջոցներ չունի: Ստիպված ենք բավարարվել հայրենական ներուժով:

Ըստ ամենայնի, նիստում առկա էր նաեւ գործարանների տնօրենների եւ գերատեսչական ղեկավարների ընդդիմությունը. մինչ կառավարումը ստանձնելը նորաստեղծ ընկերությունը պետք է աուդիտ անցկացնի տվյալ ձեռնարկություններում, գումարած ամենակարեւորը՝ տնօրենների ֆինանսական հոսքերը:

Լեւոն Արեւշատյանը հայտնեց նաեւ, թե այս հարցի բարենպաստ լուծումից հետո կառավարությունը ձեռնամուխ է լինելու գյուղատնտեսական ապրանքների վերամշակման արտադրության կառավարմանը: Այս բնագավառում կարելի է ձեւավորել աջակից ընկերություններ, որոնք կկենտրոնացնեն պատրաստի արտադրանքի իրացման եւ միջազգային ներդրումների ձեռքբերման գործառույթները: Դիցուք, նման ընկերությունը կարող է գնել վերամշակման ողջ հումքը, ապա դրա լիզինգով հանձնել վերամշակող արդյունաբերությանը: Բոլորին արդեն հայտնի են այն մարզերը եւ գյուղատնտեսական այն մթերքները, որոնք հեռանկարային են՝ լոլիկ, ծիրան, խաղող, տանձ, խնձոր:

Մյուս բանիվ, արդյունաբերական քաղաքականությունը ուրվագծվում է, բացի սեփականաշնորհման գործարքներից, կառավարությունն ուղղակի զբաղվելու է ձեռնարկությունների կառավարմամբ: Ժողովրդական հայտնի իմաստնությունը պնդում է, գաս-գաս շյուղերը հեշտությամբ կոտրվում են, իսկ նրանց խուրձը ոչ: Հատկապես հենց կառավարչի ձեռքում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ի՞նչ արժեն Երեւանի շուկաները

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. Երեւանի թիվ 1 շուկայի փոխտնօրեն Թովմաս Նավոյանի կարծիքով, քաղաքի թիվ 1 եւ թիվ 2 շուկաները սեփականաշնորհման դնելով, Հայսպառմիությունը (նախկին Հայկոոպը) մի շարք խախտումներ է կատարել: Այդ օբյեկտների սեփականաշնորհման վերաբերյալ դրանց կոլեկտիվներն իմացել են «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթում զետեղված հայտարարությունից, այնինչ նրանց նախօրոք պետք է ինֆորմացիա տրվեր: Թիվ 1 շուկան կիսամյակը փակել է մոտ 150 հազար դրամի դրական հաշվեկշռով, մինչդեռ Անուրդի կենտրոնին տրված հայտարարության մեջ նշված է ավելի քան 19 մլն դրամ պարտավորության մասին: Շուկայի տարածքը, ըստ պրն Նավոյանի, ոչ թե 7000 քմ է, այլ՝ 5000:

Եվ ամենակարեւորը՝ շուկան գնահատված է 1 մլրդ 433 մլն 808 հազ. դրամ: Շուկայի փոխտնօրենի կարծիքով, այդ գումարը ետ բերելու համար կպահանջվի 17 տարի, ինչը ենթադրում է օրական մոտ 230 հազ. դրամի շահույթ: Եթե նույնիսկ շուկայի սեփականատերն ի վիճակի է «վաստակելու» փոխտնօրենի ասածի հնգապատիկը, ներդրված գումարը ետ բերելու համար նրանից կպահանջվեր երեք ու կես տարի, իսկ դրան ոչ մի գործարար չի գնա: Ըստ պրն Նավոյանի, վերոհիշյալ գումարի չափը Հայսպառմիությունում բացատրել են պետբյուջեում գումարների բացակայությամբ եւ պետբյուջեն լցնելու անհրաժեշտությամբ:

Գազով ապահովված է 46290 բաժանորդ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. 1997 թ. սեպտեմբերից մինչեւ 1998 թ. հունիսն ընկած ժամանակահատվածում գազաբաշխիչ համակարգի աստիճանական վերականգնման կատարված աշխատանքների շնորհիվ 1998 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ վերաթողարկվել են 2445 կմ գազաբաշխիչ ցանցեր, որը կազմում է ընդհանուր ցանցերի մոտ 26 տոկոսը, գազով ապահովվել են 46290 բաժանորդներ, որը կազմում է ընդհանուր թվի մոտ 10 տոկոսը: Այս մասին տեղեկացրեցին «Հայգազ» ՊՓԲԸ-ում:

Վերակազմավորված մարզային գազաբաշխման տարածքային մասնաճյուղերի աշխատանքների կազմակերպման եւ պլանային աշխատանքների նախանշման նպատակով կազմվել են ինչպես տարեկան, այնպես էլ հեռանկարային ծրագրեր, որոնց մեջ ընդգրկված են յուրաքանչյուր մարզի կոնկրետ բնակավայրեր:

Համաձայն վերջին տվյալների, Շիրակի մարզում գազով ապահովված է 8250 բաժանորդ, Լոռու մարզում՝ 5,3 հազար, Գեղարքունիքում՝ 9,8 հազար, Երեւանում՝ 2,3 հազար, Արմավիրում՝ 4,7 հազար եւ այլն:

Կապանում աշխատանք է փնտրում 8907 քաղաքացի

ԿԱՊԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Կապանի աշխատանքի եւ զբաղվածության տարածքային կենտրոնի տվյալներով, ընթացիկ տարվա երկրորդ եռամսյակում, առաջին եռամսյակի համեմատ, աշխատանք փնտրողների թիվն աճել է 205-ով, գործազուրկներինը՝ 198-ով: Նպաստառու քաղաքացիների թիվը նույն ժամանակահատվածում նվազել է 66-ով, իսկ դրամական օգնություն ստացողներինը՝ 348-ով:

Գործազուրկի կարգավիճակ ունեցող 5314 քաղաքացիներից 497-ն ունեն բարձրագույն կրթություն, 2006-ը՝ միջնակարգ-մասնագիտական, 2787-ը՝ ընդհանուր միջնակարգ, 24-ը՝ թերի միջնակարգ: Գործազուրկների գերակշռող մասը՝ 3523-ը կանայք են: Ընթացիկ տարում, կենտրոնի տվյալներով, աշխատանքի է տեղավորվել 51 մարդ:

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

համայնքներ

Դանդաղ, բայց վստահ քայլերով Ուզբեկստանն առաջ է գնում

Հայերը Կենտրոնական Ասիայում

ՀԲԸՄ-ի ACBU եռամսյա անդեսի այս տարվա մարտյան համարը Հայաստանում նախագահական արտահերթ ընտրություններին անդրադառնալուց բացի, որի վերաբերյալ Լուիզ Մանուկյան Սիմոնի ընդարձակ հոդվածն արդեն տպագրել ենք մեր թերթի ապրիլի 14-ի համարում, մի քանի հոդվածներ է նվիրել նաեւ մասնավորապես Ուզբեկստանին եւ ընդհանրապես Կենտրոնական Ասիայում ապրող հայ բնակչությանը: Ստորեւ թարգմանաբար Դավիթ Զենյանի այդ հոդվածները չնչին հապավումներով:

Թեեւ իսլամական ավանդույթներն առկա են եւ վառ են մնացել Ուզբեկստանում, Կենտրոնական Ասիայի այդ ամենախոշոր պետության մեջ մոլեռանդությանն, այնուամենայնիվ, տեղ չի տրվում: 447,4 հազար քառ. կմ տարածքով եւ ավելի քան 22 մլն բնակչությամբ երկիրը էթնիկական տեսակետով ամենախայտաբղետն է տարածաշրջանում: Վիճակագրական տվյալների համաձայն, բնակչության 71 տոկոսը կազմող ուզբեկներից հետո գալիս են ռուսները՝ 8,4 տոկոս, տաջիկները՝ 4,7 տոկոս, ղազախները՝ 4,1 տոկոս, թաթարները՝ 2,4 տոկոս, կարակալպակները՝ 2,1 տոկոս եւ կորեացիները՝ 1 տոկոս: Իսլամական հավատը, որը տարածաշրջան են բերել արաբները 7-րդ դարում, ամենօրյա կյանքի անբաժան մասնիկը կազմելով հանդերձ, դուրս է մղված նախագահ Իսլամ Քարիմովի կառավարության սոցիալական եւ տնտեսական բարեփոխումների նոր քաղաքականությունից, որը վարչահրամայական է իր էությամբ, ազգային՝ ձեւով եւ պահպանողական՝ ուղղությամբ: Տաշքենդում աշխատող արեւմտյան դիվանագետները լավ են հիշում, թե ինչպես էին 1991-ին իրանցի հոգեւորականները Ղուրանի բազմաթիվ օրինակներով ժամանել Ուզբեկստան եւ հուսախաբ եղել սառը ընդունելությունից:

Իր պատմության ընթացքում Ուզբեկստանը կառավարվել է բազմաթիվ օտար իշխանությունների կողմից: Մի ժամանակ մաս է կազմել հզոր պարսկական կայսրության: Հետո նվաճվել է Մեծն Ալեքսանդրի կողմից: 7-9-րդ դարերի ընթացքում արաբներն են իշխել: 13-րդ դարում՝ մոնղոլները: Հետագայում իշխել է Լենկ Թեմուրը, որը պատմության մեջ ամենամեծ ու ամենադաժան նվաճողներից մեկն է եղել: Թեմուրի թագավորության անկումից հետո երկիրը բաժանվել է իշխանությունների՝ (Բուխարա, Կոկանդ եւ Խիվա), որոնք բոլորն էլ 19-րդ դարի վերջում ընկել են ռուսական իշխանության ներքո: Թեմուրը, որի մասին ասում են, թե 7 միլիոն մարդ է սպանել, համարվում է Ուզբեկստանի ազգային հերոսը: Այսօրվա Ուզբեկստանը ստեղծվել է 1924-ին Խորհրդային Միության կողմից երեք իշխանությունների միացումով: Խորհրդայնացումը ուժեղ թափով է ընթացել, ճնշելով ինչպես ժողովրդի լեզուն, այնպես էլ մշակույթը: 1959-83 թթ. Ուզբեկստանը կառավարել է ՈՒԿԿ-ի առաջնորդ Շարիֆ Ռաշիդովը, որին մի ժամանակ Մոսկվայում «կաշառակեր գող» էին անվանում, իսկ այսօր Ուզբեկստանում ճանաչված է որպես «խելացի մի առաջնորդ, որը կարողացել է ռուսներին խորամանկությամբ գերազանցել»:

1991-ին՝ անկախությունից հետո նախագահ Իսլամ Քարիմովի հրամանով երկրի պետական լեզուն հռչակվել է ուզբեկերենը՝ լատինագիր այբուբենով: Սեփականաշնորհումը դանդաղ է ընթանում եւ դեռ չի ընդգրկել գյուղատնտեսությունը, որտեղ բամբակը դեռեւս մնում է արտարժույթի հիմնական եկամտի աղբյուր: Մեծ գործարաններն ու ձեռնարկությունները, ինչպես նաեւ բնական ռեսուրսները (նավթ, գազ, ոսկի եւ այլ հանքանյութեր) գտնվում են պետական հսկողության ներքո: Սեփականաշնորհված են տներն ու փոքր խանութները:

Քաղաքական գետնի վրա արգելված է կրոնական բնույթի կուսակցությունների գրանցումը: Կոմունիստականի շարունակությունը հանդիսացող ժողովրդադեմոկրատական կուսակցությունը շարունակում է մեծամասնություն կազմել խորհրդարանում եւ սոցիալիստական համակարգը ամբողջովին չի քայքայվել դեռ: Տնտեսությունը, ինչպես նաեւ քաղաքական կյանքը, կառավարվում է կենտրոնի կողմից: Մարդիկ այստեղ ավանդապաշտ են եւ պատրաստ չեն արագ փոփոխությունների:

Հայերն օտարներ չեն Կենտրոնական Ասիայում: Նրանք այնտեղ ապրել են հարյուրավոր տարիներ ի վեր:

Պատմական վավերագրերի համաձայն, հայ առեւտրականներն ու ռազմիկները մի ժամանակ ազատ շրջագայել են այդ տարածքներում համագործակցելով տեղացիների հետ: Նրանք հատկապես աշխույժ գործունեություն են ծավալել պարսկական կայսրության վաղ շրջանում: 14-րդ դարում մի քանի հայկական համայնքներ գոյություն են ունեցել երկրի արեւելյան՝ Չինաստանին սահմանամերձ մասում, որտեղ նրանք Սուրբ Մաթեւոսի անվան վանքն են կառուցել: Բայց դրանք հիմնականում անկայուն համայնքներ են եղել եւ շատերը քայքայվել են շրջանային պատերազմների ժամանակ: Հաջորդ դարերում հայերի մասին քիչ հիշատակություններ կան: Սակայն 1800-ականների երկրորդ կեսերից՝ երբ Ռուսական կայսրությունն է սկսել ներթափանցել տարածաշրջան, պատկերը փոխվել է: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ 1890 թվին ավելի քան չորս հազար հայեր են ապրել Կենտրոնական Ասիայում, հիմնականում այնտեղ, որտեղ Ուզբեկստանն է այսօր: Այս թիվը 1897-ին հասել է 5, իսկ 1917-ին արդեն ավելի քան 25 հազարի, ըստ ռուսական եւ հայկական աղբյուրների: Հայկական համայնքները մեծ մասամբ գործել են ուզբեկական Բուխարա, Խիվա, Անդիժան, Կոկանդ եւ Տաշքենդ քաղաքներում: Բացի առեւտրից, հայերը շուտով ներգրավվել են նաեւ երկրի նավթի եւ ածխի արդյունաբերության մեջ, գյուղատնտեսության եւ հանքագործության ասպարեզներում:

Արխիվային փաստաթղթերի համաձայն, 1800-ականների երկրորդ կեսի վերջերին, Տեր-Հարությունովի, Տեր-Հովհաննեսովի եւ Բաբայանի նման առաջնակարգ գործարարներ ոչ միայն դարձել են շարժիչ ուժը, այլ նաեւ հիմնադիր հայերը մի շարք գլխավոր արդյունաբերական համալիրների: Տեր Հովհաննեսովը հիմնել է տարածաշրջանի ամենախոշոր աղի հանքը, որի տարեկան արտադրանքը 12 տոննա էր: Գյուղատնտեսության բնագավառում Ավագովն է զարկ տվել բամբակի տնկադաշտերի զարգացմանը՝ հագեցնելով դրանք նորագույն տեխնիկայով: Կոկանդի շրջանում Տեր-Մկրտչյան անունով մեկ ուրիշ հայ դարձել է բամբակի առաջնակարգ արտադրող: Շինարարության բնագավառում Ասատուրով, Գասպարով, Հակոբով անուններն են առնչվում կամուրջների, գնացքի կայարանների եւ բամբակի պահեստների կառուցման հետ: «Յանի» փոխարեն «ով» վերջավորությունները հայկական ազգանուններում վկայում են ռուսական ազդեցության մասին: Նրանք մեծ մասամբ ուղարկված են եղել ցարական Ռուսաստանի կողմից՝ զարկ տալու տեղական արդյունաբերությունն ու գյուղատնտեսությունը: Նրանցից մեկը՝ Շահնազարով անունով մի շրջանավարտ Մոսկվայի գյուղատնտեսության ինստիտուտից, 1908-ին լուրջ ու ընդարձակ մի ուսումնասիրություն է հրատարակել շրջանի գյուղատնտեսական հնարավորությունների մասին: Նրա հետ Մելիք-Սարգիսյան անունով մեկ այլ հայ Մոսկվայից ուղարկվել է բարելավելու բամբակի արտադրությունը, որն այսօր ուզբեկական տնտեսության «ողնաշարն» է: Նրա ուսումնասիրությունները օգտակար են եղել գյուղացիների մի քանի սերունդների համար:

Այլ բնագավառներում նույնպես հայերը ակտիվ են եղել: Դարասկզբին ամբողջ Տաշքենդում գործող երկու դեղատները պատկանել են հայերին: Կոկանդում հայերի սեփականությունն են եղել կահույքը, խանութները, տեքստիլ գործարանները եւ ալրաղացները:

Թվաքանակի ավելացմանը զուգընթաց, հայերն ավելի լավ են կազմակերպվել որպես համայնք: Նրանք միասնաբար մշակել են մարդասիրական ծրագրեր: Պատմական վավերագրերը ցույց են տալիս, որ հատկապես Տաշքենդի, Սամարղանդի եւ Կոկանդի հայերը հսկայական օժանդակություն են ցույց տվել 1915-ի ցեղասպանության մազապուրծներին:

Քսաներորդ դարի սկզբին ութ հայկական եկեղեցիներ ֆինանսավորել են Կենտրոնական Ասիայի դպրոցները:

Տարածաշրջանի արդյունաբերական զարգացման բնագավառում հայտնի են Հակոբջանով, Սարգիսբեկով եւ Ասրիծե անունները: Վերջինս, ըստ որոշ տվյալների, կառուցել եւ գործարկել է Աշխաբադի առաջին էլեկտրակայանը: Իսկ Կուլիշամպարով անունով մեկ այլ հայ 65 գիտական ուսումնասիրություններ է գրել 1874-1913 թթ.-ին շրջանի ջրային ռեսուրսների հանքային պարունակության մասին:

Մշակույթի ասպարեզում, հայերն, ինչ խոսք, չէին կարող մասնակցություն չունենալ: 1900 թվականին Անդրանիկ եւ Ազնիվ Սողոմոնյաններն ստեղծել են մի շրջիկ թատրոն, որը ներկայացումներ է տվել Կենտրոնական Ասիայում: Վրույրը շատ հայտնի դեմք է եղել, որն Աբելյանին, Սիրանույշին եւ Արմենյանին հրավիրել է ելույթներ ունենալու Սամարղանդում եւ Կոկանդում: Թամար Պետրոսյանը (Թ. Խանում) տարիներ շարունակ ղեկավարել է Ուզբեկստանի ազգային պարի համույթը: Բալասանյանը հայտնի է որպես առաջին տաջիկերեն օպերայի (1939 թ.) հեղինակ: Համո Բեկնազարյանին խորհրդային կինեմատոգրաֆիայում գիտեն որպես այդ շրջանի կինոարդյունաբերության զարգացման բնագավառի խոշոր մասնագետի: Նկարիչներ Թադեւոսյանն ու Երեմյանը բարձունքներ են նվաճել 1920-ական թվերին:

Խորհրդային Միության հաստատումով շատ հայեր մուտք են գործել նաեւ քաղաքական ասպարեզ եւ պաշտոններ զբաղեցրել կառավարության կազմում:

Շրջանում խորհրդային իշխանության ամրապնդման գործում մեծ դեր են խաղացել Սարգիսովը, Գաբրիելյանցը, Դավիթյանցը եւ Այրումյանցը: Սոցիալիստական գաղափարախոսության հաղթանակի համար մարտերում զոհվել են Արզումանյանը, Մորկոլյանը եւ Բաղիրովը:

Ներկայումս 40 հազար հայեր են ապրում Ուզբեկստանում, մոտ 20 հազարը՝ Տաշքենդում, 12 հազարը՝ Սամարղանդում: «Փոքրամասնությունների հանդեպ խտրականություն չկա: Եթե առաջ ես ուզում գնալ, պետք է լավագույնը լինես քո ասպարեզում», ասում է հեռուստատեսության նախկին օպերատոր Անդրեյ Աղեկյանը, որն այժմ դարձել է ամենափնտրված գովազդներ ստեղծողը Սամարղանդում: Երեսնամյակը վերջերս բոլորած մասնագետը հայտնի է նաեւ հայկական համայնքում իր գործունեությամբ:

Ուզբեկստանի ազգային հեռուստատեսության նորափայլ աստղերից

է Ռուզան Սողոմոնյանը, 23 տարեկան, որ Տաշքենդում շաբաթական երկու անգամ վարում է անգլերեն լուրերի հաղորդումները, ինչպես նաեւ մասնակցում օտարերկրացի դիվանագետների, գործարարների հանդիպումներին եւ հարցազրույցներին: Տնտեսագետ Ելենա Մնացականյանը ներկայումս ղեկավարում է տուրիստական մի ընկերություն: Երիտասարդները նվիրված են հայ մշակույթին եւ արդեն իսկ իրենց հասակակիցների հետ կազմել են հայկական պարի մի համույթ, որը տարեկան 2 համերգ է տալիս, եւ հիմնել են ռուսատառ «Լույս» պարբերականը, որը հայկական իրադարձություններն ու հարցերը ներկայացնում է օտարներին:

Սամարղանդի ռուս-ուզբեկական դպրոցում, որի տնօրենը Վալերի Միրզոյանն է, հնարավորություն է ստեղծվել 120 աշակերտների հայոց լեզու եւ պատմություն սովորելու: «Դասագրքերը քիչ են, ուսուցողական նյութեր գրեթե չկան, բայց կա նվիրվածության ոգին եւ ամենակարեւորը՝ կառավարության թույլտվությունը՝ հայերեն սովորեցնելու բոլոր ցանկացողներին», ասում է նա:

Անդիժանում 1930 թվին ծնված Ռուբեն Սաֆարովը, որը մասնագիտությամբ ինժեներ է, 1987-96 թվերին գլխավոր խմբագիր է եղել Տաշքենդում հրատարակվող «Պրավդա վոստոկա» թերթի: Այժմ գյուղատնտեսական սարքեր արտադրող հսկայական մի արդյունաբերական համալիրի տնօրենն է: «Ինչպես ամենուրեք, մենք պարտավոր ենք լավ քաղաքացիներ լինել եւ հարմարվել մեզ հյուրընկալող երկրի պայմաններին, միաժամանակ անշուշտ, մնալով լավ հայեր», ասում է նա: Հին սերնդի հայերից է նաեւ Ալեքսանդր Սարգսյանը, որը ծնվել է Ղարաբաղում 1920 թվին եւ տեղափոխվել Տաշքենդ 1939-ին: 25 տարի ծառայել է անվտանգության մարմիններում եւ դարձել ոստիկանության պետ 1961-67 թվականներին:

Հետաքրքրական է Բորիս Առաքելյանի ոդիսականը: Տաշքենդում երկար տարիներ կոշիկի ֆաբրիկայի տնօրենը 1993-ին տեղափոխվում է Գլենդել, Կալիֆոռնիա, մեծ հույսերով: Սակայն մեկ տարի անց վերադառնում է իր հին ֆաբրիկային, որն այդ օրերին աճուրդի էր հանվել սեփականաշնորհման ծրագրի շրջանակներում: «Ընտանիքս քայքայվում էր այնտեղ՝ Ամերիկայում», ասում է նա: 10 տարվա վարձակալական իրավունքով նա տեր ու տնօրեն է դարձել այդ ֆաբրիկայի, որն այժմ անցել է մեծ պահանջարկ ունեցող զինվորական սապոգների արտադրությանը: Ֆաբրիկայում աշխատում են 110 հոգի, որոնցից 20-ը հայեր են: Օրական արտադրում է 500 զույգ կոշիկ:

Ուզբեկստանում կառավարական պաշտոն զբաղեցնող քիչ հայերի թվում է Գրիգորի Առուստամյանը, որը Տաշքենդի դատախազի օգնական է: Կիրովաբադում ծնված հայը իրավաբանություն է սովորել Ուզբեկստանում, մինչ ընտանիքի մյուս անդամները մնացել են Բաքվում մինչեւ 1988-ի կոտորածները, երբ նրանք էլ մազապուրծ միացել են նրան: Կինը նույնպես իրավաբան է եւ 1994-ին դատավոր է նշանակվել: «Ապագան պայծառ է նախանձելի մտքի տեր մարդկանց համար: Օտար ընկերություններ են բացվում եւ նրանք կարիք ունեն հայերի նման ընդունակ ու աշխատասեր կադրերի», եզրակացնում է Գրիգորի Առուստամյանը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

«21-րդ դարի Մետաքսի ճանապարհ». այս մականունն է ստացել եվրասիական միջանցքի նախագիծը, որի հեղինակներն են Եվրամիությունը, ԱՄՆ-ը: Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի նորանկախ պետություններին մեկուսացումից հանելու պատրվակով մայրուղիներ, երկաթգծեր, նավահանգիստներ, նավթամուղներ կառուցելով եւ օդային միջանցք ստեղծելով՝ Արեւմուտքն իրականում փորձում է մեկուսացնել Ռուսաստանին եւ Իրանին, միաժամանակ տարածաշրջանում մեծացնելով Թուրքիայի առանցքային դերը: Տարածաշրջանի հարստությունների շահագործման նպատակով գործի է դրվում ամեն ինչ:

Նպատակը պարզ է. 8 նորանկախ պետություններին համախմբել եւ համաշխարհային շուկայում տնտեսական գործընկերների ազատ ընտրության հնարավորություն տալ, միաժամանակ թուլացնելով Ռուսաստանի ազդեցությունը: Եվրասիական միջանցքի շնորհիվ Սինցզյանը, Աֆղանստանը, Իրանի հյուսիսը, Թուրքիայի արեւելքը եւս կարող են կապվել եվրոպայինին, բայց ծրագրի իրական նպատակը տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի գլխավոր դաշնակցի՝ Թուրքիայի դերի ուժեղացումն է:

Երբ 1994-95 թթ. «Տրասեկա» ծրագիրը սկսեց իրագործվել, Անդրկովկասը փաստորեն կտրվեց Ռուսաստանից: Տրանսպորտային երկու գլխա-

ների ծրագրեր: Միաժամանակ Մոսկվան փորձում է եվրասիական կամրջի իր դերն ամրապնդել Չինաստանի հետ երկաթուղային կապը զարգացնելու կամ Անդրսիբիրյան մայրուղին վերականգնելու միջոցով:

Սակայն Ռուսաստանը բախվում է երկու դժվարությունների: Առաջինը ֆինանսական միջոցների անբավարարությունն է, որը նրան ստիպում է այդ նախագծերի իրականացման համար դիմել մեծ մասամբ արեւմուտքցի գործընկերներին: Երկրորդը Ռուսաստանի նավթուղիների տեխնիկական ցածր մակարդակն է: Մինչդեռ մրցակցությունը ներկայումս շատ ուժեղ է: Ղազախական նավթի տեղափոխման

մերիկյան ընկերությունների մասնակցությունը, Վաշինգտոնի կարծիքով, թույլ կտա կանխել Ռուսաստանի, Իրանի եւ Հայաստանի հետագա մերձեցումը: Իրականում «Տրասեկա» ծրագիրը փորձում է կրճատել Հայաստանի մասնակցությունը, ուստի փորձագետներից շատերը ջանում են Հայաստանին կրկին ներգրավել Արեւմուտքի խաղի մեջ: Բայց դա ենթադրում է Բաքվի հետ ընդունելի փոխզիջման առկայություն:

Տրանսպորտային ցանցի կառուցումը եւ տարածաշրջանի հարստությունների շահագործումը սերտորեն շաղկապված են եւ այս ասպարեզում գործադրվում են ամեն տեսակ միջոց-

վերաբերում են նաեւ յուրօրինակ ազատ փոխանակման գոտու ստեղծմանը, ինչպես նաեւ նավթային պայմանագրերը նպաստեցին ԱՊՀ որոշ երկրների դժգոհության քաղաքական արտահայտմանը: 1997 թ. հոկտեմբերին եվրախորհրդի եւ ԵԱՀԿ-ի ժողովներին զուգընթաց Վրաստանը, Ուկրաինան, Ադրբեջանը եւ Մոլդավիան հիմնեցին ոչ պաշտոնական ՎՈՒԱՄ ընկերակցությունը: Նույն ամսին Մոլդավիայի մայրաքաղաքում ԱՊՀ գագաթաժողովում այդ չորս պետությունները պահանջեցին լիովին վերանայել ԱՊՀ գործունեության կանոնակարգը: 1998 թ. հունվարին Կենտրոնական Ասիայի նախագահների գագաթաժողովում տարածաշրջանի եւ ԱՊՀ-ի ա-

Եվրասիական միջանցքը եւ Ռուսաստանը

1990-91 թթ. Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի հանրապետություններին պարենային օգնություն ցույց տալու գործում եվրոպացիները դժվարությունների էին բախվում Ռուսաստանի փոխադրամիջոցներից եւ ճանապարհային ցանցից օգտվելիս, քանի որ նորանկախ 8 պետություններից միայն Վրաստանը ծովային ելք ունի դեպի Եվրոպա: 1993 թ. եվրամիության առաջարկած «Տրասեկա» ծրագրի նպատակն է Եվրոպա-Կովկաս-Ասիա միջանցքի ստեղծմամբ նախկին ԽՍՀՄ այդ 8 հանրապետությունները նոր մայրուղու միջոցով հանել Ռուսաստանի մենատիրության տակից: Դրա հավանական երթուղին անցնելու է Վրաստանով եւ Ադրբեջանով դեպի Միջին Ասիա: Ավելի ուշ «Տրասեկա» ծրագիրն ընդլայնվեց Ուկրաինայի եւ Մոնղոլիայի հաշվին: Ծրագիրը ներառում է ավանդական փոխադրամիջոցները եւ նավահանգիստները: Այդ պատճառով «Տրասեկան» համալրվեց նավթամուղների հետ կապված «Ինոգեյթ» նախագծով, ինչպես նաեւ օդային միջանցքի ստեղծման նախագծով, որոնց շնորհիվ ստեղծվում է իսկական եվրասիական միջանցք:

ԱՄՆ-ն արագորեն իր աջակցությունը բերեց այս նախագծերին՝ մոռանալով որոշ պետությունների ոչ ժողովրդավարական բնույթի մասին ավելի վաղ արած իր հայտարարությունները: 1996 թ. վերջերին ձգողականությունն ուժեղացնելու նպատակով ծրագիրը վերանվանվեց «21-րդ դարի Մետաքսի ճանապարհ», թեեւ «Մետաքսի մեծ ճանապարհն» իրականում ավելի հարավ էր ընկած: Արեւմուտքի

վոր մայրուղիները շրջափակվեցին՝ մեկը Աբխազիայի, մյուսը՝ Չեչնիայի հակամարտության հետեւանքով: Հայաստանը ենթարկվում էր Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի կրկնակի շրջափակմանը, իսկ Ադրբեջանը Թուրքիային կապող ճանապարհը փակ էր Արցախի հակամարտության պատճառով: Այդ շրջափակումների եւ տնտեսական ճգնաժամերի հետեւանքով Ռուսաստանի հետ Անդրկովկասի երեք պետությունների առեւտրական հարաբերությունները վնասվեցին: Եվրոպացիներն ու ամերիկացիները փորձեցին դրանից օգտվել՝ աշխարհաքաղաքական հավասարակշռությունը վերանայելու նպատակով: Չնայած Ռուսաստանում ծավալված ներիշխանական պայքարին, Կրեմլը փորձեց վերականգնել իր ազդեցությունը: Ռուսական նավթային խոշոր ընկերությունները ջանում էին մասնակից դառնալ նավթի արդյունահանման միջազգային պայմանագրերին: 1997 թ. Բաքու-Նովոռոսիյսկ նավթամուղի վերաբացումը դրա վկայություններից մեկն է:

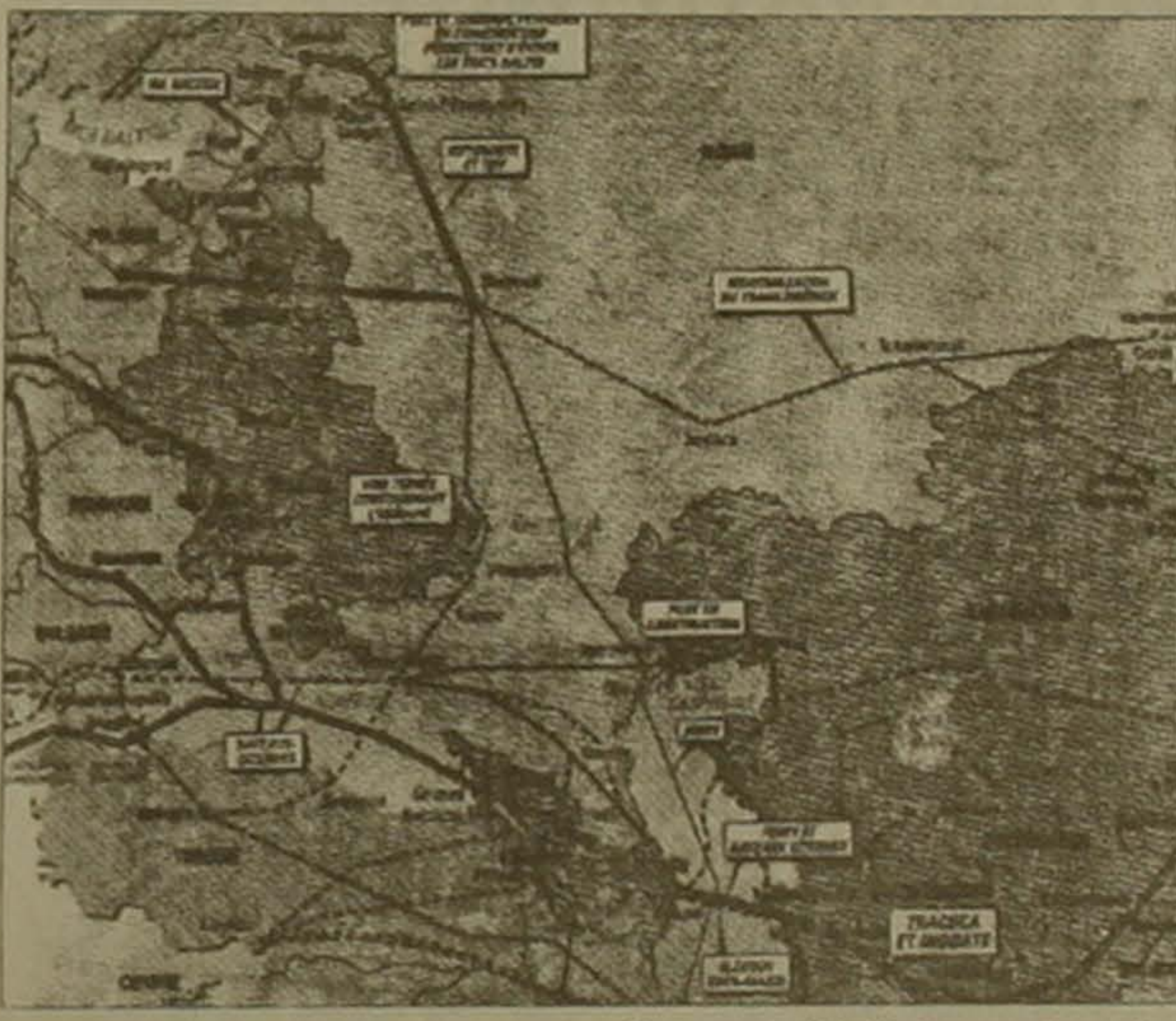

Հյուսիսային Ղազախստան-Նովոռոսիյսկ նավթամուղի կառուցումից բացի, Ռուսաստանն Անկարայի հետ բանակցում է ռուսական գազի առաքումների զգալի ավելացման շուրջը: Ենթադրվում է, որ նոր նավթամուղ կկառուցվի, որը կանցնի կամ Սեւ ծովի տակով, կամ էլ Վրաստանով, կամ Հայաստանով: Քննարկվում է նաեւ Ռուսաստան-Բալկաններ նավթամուղի կառուցման հարցը, որը հնարավորություն կտա խուսափել Բոսֆորի նեղուցի աղտոտումից: Ռուսաստանն առաջարկում է նաեւ Կասպից ծովի արեւելքից Իրանով նավթամուղ անցկաց-

ոլորտում Ռուսաստանի մենաշնորհին վերջ դնելու նպատակով ԱՄՆ-ն առաջարկում է նոր նավթամուղ կառուցել Կասպից ծովի տակ, որը կմիանար կովկասյան մայր նավթամուղին: Փարիզում գործող ԱՊՀ պետությունների հետազոտական կենտրոնի տնօրեն Ժան Ռադվանին «Մոնդ դիպլոմատիկ» թերթում այն կարծիքն է հայտնում, որ դեպի Թուրքիայի միջերկրածովյան Ջեյհան նավահանգիստ տանող ամենակարճ ուղին անցնում է Իրանով: Ուստի նավթամուղի կառուցմանն ա-

ներ՝ գործընկերների ապակայունացումը, վարկերի հասկացումը, գների արհեստական իջեցումը, խաբեությունը եւ այլն: Ռուսաստանը փոքր-ինչ հապաղեց եւ ԱՊՀ պետություններից շատերը 1995-96 թթ. սկսած սկսեցին որոշ հարցերում Արեւմուտքի աջակցությունը վայելել: Դրանից օգտվելով նրանք ուզում են ամրապնդել իրենց ինքնիշխանությունը եւ վերանայել հարաբերությունները Մոսկվայի հետ:

«Տրասեկայի» շրջանակներում անցկացվող քննարկումները, որոնք

պագայի հետ կապված հարցերից բացի, քննարկվեցին Ռուսաստանը շրջանցող ուղեգծերի կառուցման ծրագրեր:

Մոսկվայում ոմանք խոսում են Արեւմուտքի դավադրության մասին եւ ԱՊՀ երկրների քննադատական դիտողությունները շաղկապում Ուկրաինայում եւ Ղազախստանում ՆԱՏՕ-ի զինավարժությունների անցկացման հետ: Ուրիշներն էլ առաջարկում են ներկա ճգնաժամից օգտվելով, վերանայել ԱՊՀ 12 պետությունների հարաբերությունները եւ դրանք կառուցել առողջ հիմքերի վրա՝ նախապատվությունը տալով տնտեսական զարգացմանը եւ հարգելով երկրների ինքնիշխանությունը: «Տրասեկայի» իրականացման աշխատանքները սկսվել են, թեեւ դեռ հնարավոր են փոփոխություններ, իսկ առայժմ տարածաշրջանի որոշ ազդեցիկ ուժեր տիրում են էներգետիկ հատվածին եւ բնապաշարների արդյունահանումից արդեն խոշոր շահույթներ են ստացել, մինչդեռ բնակչության մեծ մասը դրանից բնավ չի օգտվել: Մեկնաբաններից շատերը դա համարում են խիստ վտանգավոր երեւույթ, որը կարող է ի չիք դարձնել բազմաթիվ հաշվարկներ: Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում սոցիալական լարվածությունը խորանում է եւ կարող է վերաճել էթնիկական կամ տարածաշրջանային վեճերի: Այդ դեպքում ողջ պատասխանատվությունը կընկնի «մեծ խաղի» մեջ ներքաշված տերությունների վրա:

Ըստ «Մոնդ դիպլոմատիկի»
պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Ճապոնիան. Սոցիալ-դեմոկրատները նոր վարչապետ են փնտրում

Ճապոնիայի տնտեսական ճգնաժամը օրերս հանգեցրեց վարչապետ Ռյուտարո Հաշիմոտոյի հրաժարականին: Հուլիսի 12-ին անցկացված Սենատի մասնակի ընտրությունների ավարտից երկու ժամ էլ չէր անցել, երբ վերջին կես դարում գրեթե անընդմեջ իշխած սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավարը հրաժարական տվեց: Ռյուտարո Հաշիմոտոն հայտնվեց հեռուստախցիկների առջեւ եւ մի քանի անգամ ընդգծելով իր մեղքը, հայտարարեց, որ հրաժարական է տալիս: Նա մասնավորապես ասաց. «Արդյունքը չափազանց վատ է սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության համար: Ես միակ պատասխանատուն եմ եւ անձնական հեղինակություն չեմ ունեցել»: Դրանից անմիջապես հետո չեղյալ հայտարարվեցին վարչապետի Ֆրանսիա եւ ԱՄՆ կատարելիք պաշտոնական այցերը:

Զարմանալին այն էր, որ Սենատի մասնակի ընտրություններին (վերընտրվում էր 252 սենատորների կեսը) մասնակցեց ընտրողների մոտ 60 տոկոսը, մինչդեռ 3 տարի առաջ նմանօրինակ ընտրություններին մասնակցել էր ընտրողների հազիվ 45 տոկոսը: Ճապոնացիների այս ակտիվությունը բացատրվում էր նրանով, որ մարդիկ զանգվածաբար ուզում էին իրենց դժգոհությունն արտահայտել կառավարության վարքագծից, ո-

րը տնտեսական քաղաքականության ասպարեզում իր բազմաթիվ վարանումների հետեւանքով միայն խորացրեց ճգնաժամը:

Դժգոհությունը հատկապես մեծ էր քաղաքներում, քանի որ կառավարող կուսակցությունից ոչ մի ներկայացուցիչ չընտրվեց Տոկիոյում, Օսակայում եւ Կիոտոյում, ոչ էլ Կանագավայի եւ Այչիի խտաբնակ մարզերում:

Ճապոնիայի քաղաքական կյանքի տարօրինակությունն այն է, որ Ռյուտարո Հաշիմոտոյի իրավահաջորդը նույնպես լինելու է լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչ: Բանն այն է, որ կուսակցությունը բացարձակ մեծամասնություն է կազմում խորհրդարանի ստորին պալատում եւ ընդդիմադիր խմբակցություններից ոչ մեկն ի վիճակի չէ վիճարկելու իշխանությունը: Կարելի է ասել, որ Հաշիմոտոյի պաշտոնանկությունն ավելի շուտ նրա կուսակցության ղեկավարներին ուղղված նախազգուշացում էր, քան կառավարող ուժերի փոփոխման պահանջ: Քաղաքական սկանդալներից վարկաբեկված, իրադարձությունների ընթացքին հանձնված լիբերալ-դեմոկրատական ընտրախավն այլեւս չի վայելում ճապոնացիների վստահությունը, այս առթիվ գրում է «Լը Պուեն» հանդեսը: Ճապոնիայի

ներկա ճգնաժամը լոկ 80-ական թթ. ֆինանսական փլուզման եւ ներկայիս ասիական ճգնաժամի հետեւանքը չէ: Թեեւ վերջինս նպաստեց երկրի ընդհանուր մթնոլորտի վատթարացմանը: Ճգնաժամի պատճառները շատ ավելի խորն են: Ճապոնիան փորձում է նորացնել զարգացման իր մոդելը, միաժամանակ մերժելով անգլո-սաքսոնական ազատականացման ուղին, քանզի գիտե դրա սոցիալական գինը եւ վարանում է համապատասխան բարեփոխումներ սկսել: Հաշիմոտոն մարմնավորում էր այդ «քարացած ժողովրդավարությունը», որն այնքան բնորոշ է դարձել Ճապոնիայի համար: Լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության մրցակից խմբավորումների պայքարի պատճառով Հաշիմոտոն չկարողացավ վճռական միջոցների դիմել եւ իրականացնել իր խոստացած բարեփոխումները:

Ընտրությունների հաջորդ օրը կառավարող կուսակցությունն անդրկուլիսյան խաղեր սկսեց նոր վարչապետ գտնելու նպատակով: Հենց այս երեւույթն է մտահոգում Ճապոնիայի գործընկերներին եւ ֆինանսական շուկաների ներկայացուցիչներին, որոնք Տոկիոյից ակնկալում են առավել որոշակի եւ արմատական տնտեսական քաղաքականություն:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Կրասնոյարսկում կգումարվի Ալեքսանդր Լեբեդի համախոհների համագումարը

ԿՐԱՍՆՈՅԱՐՍԿ, 23 ՀՈՒԼԻՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ալեքսանդր Լեբեդի «Պատիվ եւ հայրենիք» շարժման ու նրա Ռուսաստանի ժողովրդահանրապետական կուսակցության մեջ փոփոխություններ են սպասվում: Ինչպես այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել է կուսակցության տարածաշրջանային բաժանմունքի գործիչներից Վադիմ Սոկոլինը, հուլիսի վերջին Կրասնոյարսկում կգումարվեն կուսակցության համագումարը եւ շարժման խորհրդաժողովը, որտեղ կընտրվի նոր ղեկավարություն եւ կմշակվի Պետական դումայի առաջիկա՝ 1999 թվականին կայանալիք ընտրությունների ռազմավարությունը: Ինքը՝ գեներալը, որը Կրասնոյարսկի երկրամասի նահանգապետն է, կմնա համառուսական շարժման ղեկավար: «Պատիվ եւ հայրենիք» շարժումը, ինչպես եւ Ռուսաստանի ժողովրդահանրապետական կուսակցությունը, նրանց ղեկավարների կարծիքով, հնարավորություն ունեն մեծ ներկայացուցչություն ստանալու Պետական դումայում՝ ՌԴԿԿ-ից, ՌԼԴԿ-ից եւ, հավանաբար, «Յաբլոկո»-ից խլելով քվեների զգալի մասը: Միեւնույն ժամանակ, նշել է Վ. Սոկոլինը, «նոր ընդդիմության» քաղաքական կենտրոնը, որպիսին իրենց համարում են եւ շարժումը, եւ կուսակցությունը, կմնա Կրասնոյարսկում, քանի որ, հակառակ դեպքում, «կարճ ժամանակ անց կկորցնի ընտրողների վստահությունը, ինչպես դա տեղի ունեցավ ՌԴԿԿ-ի հետ»:

Պատճենաբուծման նոր եղանակ

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 23 ՀՈՒԼԻՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հավայայի համալսարանի գիտնականներին հաջողվել է պատմության մեջ առաջին անգամ հաջողությամբ ետ շրջել բջջի զարգացումը: Օգտագործելով հասուն բջիջների երիտասարդացման եզակի տեխնոլոգիան, նրանք կարողացել են պատճենաբուծել միանգամից 50 մուկ եւ դրանով իսկ ապացուցել, որ «Դոլի» ոչխարի պատճենաբուծման՝ շոտլանդացի գիտնականների հաջողությունը երջանիկ պատահականություն չէր: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, հավայացի հետազոտողներն առաջարկել են պատճենաբուծման սկզբունքորեն նոր եղանակ, որը հետագայում կարող է ճեղքման հանգեցնել անասնապահության, բժշկության եւ այլ բնագավառներում: Նրա միջոցով հնարավոր է դառնում ստանալ ոչ միայն ցեղական կենդանիների կրկնակներ, այլեւ բուծել մարդու ներքին օրգաններ, մասնավորապես երիկամներ եւ լյարդ՝ պատվաստման նպատակներով: Առայժմ դա երազանք է, բայց երազանք, որը կարող է իրականանալ, ասել է Հավայայի համալսարանի պրոֆեսոր Ռիուզո Յանագիմաչին՝ Նյու Յորքում կայացած մամլո ասուլիսում, որի ընթացքում առաջին անգամ ցուցադրվել են չորս պատճենաբուծված մկնիկներ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Լեզվի մաքրություն, անաղարտություն

«Իրավունքի» թիվ 22-ում տպագրված Գ. Ղազարյանի «Շուկա... հեռուստատեսությամբ» տեսակետը առթեց ներկայացնելու ասելիքս, որ վաղուց պատրաստ էր, բայց եւ շարունակում էի հետեւել...

«...այսօր հեռուստատեսությունում ծաղկում են ոչ պրոֆեսիոնալիզմը, անգրագիտությունը, գռեհությունը, գավառականությունը», գրում է նա: Եվ չես կարող չհամաձայնել տեղականը ակամա համեմատելով Մոսկվայի հաղորդումների հետ: Գաղափարական, գեղարվեստական մակարդակը դեռ մի կողմ: Ուզում եմ դա բացատրել տեխնիկական անբավարար հագեցվածությամբ, աշխատողների վատ վարձատրությամբ եւ այլն: Բայց ինչո՞վ բացատրես հենց իրենց հաղորդավարների լեզվական ճչացող մեղանչումները, անգրագիտությունը, անճարակությունը: Քիչ է ասել ականջ են ծակում: Ջղեր են պոկում աղավաղումները, անճշտությունները քամահրանք հարուցելով ոչ միայն տվյալ անձնավորության ելույթի նկատմամբ, այլեւ մեր իրոք արքայական սքանչելի լեզվի ու հայկական հեռուստահաղորդումների նկատմամբ առհասարակ:

Մի զարմանալի ընդհանրություն կա քերականական մի տարրական կանոնի սխալ գործածության մեջ. ենթակայի ու ստորոգյալի անհամաձայնությունը: Էկրանից կամ ռադիոընդունիչից գուցում է, թվում է, խելոք գրագետ մտավորականը [illegible] հաղորդավարը եւ ասում պարտքերը պետք է վճարվի, [illegible] պետք է գումարներ դրվի [illegible] վարկերը մնացել է 95-ի մակարդակի վրա, այդ հնարավորությունները տրվեց, չի սեփականաշնորհվելու թանգարանները, որոշ ձեռնարկություններ, կարեւոր օբյեկտներ, կատարվեց այդ փոփոխությունները, կմասնակցի 10 երկրների պատվիրակություններ, Նախատեսվում է զգալի զեղչեր, կանխուռվեց արդյունքները, վերջում նվերներ տրվեց... Այսպես խոսողները կարող են նույնիսկ զարմանալ դիտողությանս վրա ի՞նչն է սխալ: Բերված նախադասություններում օժանդակ բայը է-ն պետք է լինի են: Մեր լեզվում հոգնակի ենթական ենթադրում է հոգնակի ստորոգյալ: Միշտ:

Իրոք ականջ է ծակում մանավանդ լա, լու, լո-ով վերջացող բառերի արտաբերությունը. բոլոր (իսկ ոմանք բոլյոր), դոլյար, ոլյորտ, բլյոկ, փուլյ, լյուրջ, լյումա, լյուծարել, լյուրեր: Մասնակցելյու, մեծարելյու, սովորելյու, լյավ («լյավ պտուղ, լյավ տնօրեն»): Հնչող ռ տառը փոխարինում են ր-ով եւ աղավաղում բառի իմաստը: Օրինակ հերախոսը («Մեր հասցեն Կորյունի փողոց, թիվ... հերախոս»...): Այսինքն քարասուն... քարով սնվա՞ծ...

Մեր լեզուն, մեր բառերը (ոչ թե բարերը) այսպես «հղկելու», «գեղեցկացնելու» կարիք չկա: Կարիք չկա նաեւ «գրագետ» երեւալու կամ զարմացնելու համար տեղի-անտեղի օգտագործել օտար բառեր էկստրավագանս (արտասովոր, տարօրինակ), ֆիքսել (արձանագրել, փաստել), էկստրեմալ (ծայրահեղ), կոնֆիդենցիալ (գաղտնի, խորհրդապահական), էֆեկտիվ (արդյունավետ)... «հնչեղացնել» որոշ բառեր կոլեկծիվ, սեքծիֆիկաս, օբյեկծիվ...

Հեռուստատեսությունը, ռադիոն միայն լրատվության, տեղեկատվության միջոցներ չեն, այլեւ լեզվի, խոսքի կուլտուրայի ուսուցանողներ, քարոզողներ: Մի ժամանակ համամիութենական ռադիոն (կարծեմ հայկականը եւս) հրավիրում էր լեզվի վարպետների (օրինակ Ուշակովին), որոնք նախօրոք լսում, ստուգում էին հաղորդավարներին, ուղղում, շտկում սխալները: Գործը դրանից միայն շահում էր: Մերոնք շատ բան են ընդօրինակում, սովորում Մոսկվայի РТР-ից, ОРТ-ից: Թող ընդօրինակեն, սովորեն նաեւ հաղորդավարներ ընտրելու, հաղորդումներ վարելու կուլտուրան:

Մենք չպետք է հանդուրժենք լեզվական խեղաթյուրումները նաեւ առօրյա կյանքում: Ուղղակի հայկականացվել է ֆրանսերեն շնորհակալություն բառը: Գոնե հնչեր այնպես, ինչպես ֆրանսերենում մերսի: Թե չէ մերսի... Մերսել հայերեն նշանակում է մածել, ցփել, տրորել, ճմռել: «Շատ մերսի», ասաց ինձ մի տիկին: Գլխումս կայծակվեց. այսինքն տա՞ս տարեմ, ճմռեմ, ցփեմ... Ամո՞թ է: Այո, շնորհակալությունը մի քիչ երկար է, բայց մերն է եւ ունի մեկ միանշանակ իմաստ:

Մի ժամանակ նման զավեշտական վիճակում էր ցեխ ռուսական բառը մեզ մոտ, մինչեւ որ Պարույր Սեւակը հրապարակորեն ըմբոստացավ եւ սկսեց գործածել արտադրամասը: Թե չէ գրում կամ ասում էին «Ցեխում կատարյալ մաքրություն է»:

Զիջում եմ, թե գրական լեզվով խոսելու ինչպիսի՞ հակում կար երանելի 50-ական թվականներին: Երեւանում բոլորը՝ կոշիկ մաքրողից, տաքսու վարորդից սկսած մինչեւ ակադեմիկոսը ձգտում էին խոսել մաքուր հայերեն: Իսկ հիմա, ընդհակառակը, նույնիսկ որոշ մտավորականներ չեն խորշում «գողական» ժարգոնից. «պիտի կպնվեմ», ցվրված է, հարգրա տես, խոսալու վրա է... Կամ «Իմ սխալը նա է», «Բանը նրանում է» եւ այլն:

Այո, հազար ու մի հոգս ու կարիք ունեն հեռուստատեսությունը, ռադիոն, դրանց աշխատողները: Սակայն երբեք ոչինչ չպետք է խանգարի ամենօրյա հաղորդումների, ելույթների լեզվաոճական մաքրությանը, անաղարտությանը: Մի բան, որ արդեն տեխնիկական, ֆինանսական պակասություններով չի պայմանավորված, այլ միայն իրենց աշխատողների մասնագիտական մակարդակով:

ԳԵՎՈՐԳ ԱՎԱԳՅԱՆ

Մեծարեցին Մեջի Փիրումովային

Հուլիսի 22-ին Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի դահլիճում երեւանի հասարակայնությունը նշեց Մեջի Փիրումովայի գիտամանկավարժական եւ գրական գործունեության 40-ամյակը: Մեջի Փիրումովան սերում է հայ ժողովրդի պատմության մեջ մեծ դեր խաղացած Փիրումյան եւ Կարգանյան տոհմերից: 50-ական թվականներից նա դասավանդել է Բրյուսովի անվան ռուսաց եւ օտար լեզուների ինստիտուտում, իսկ 57 թ.-ից Երեւանի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետում ուսուցանում է գերմաներեն: Մեջի Փիրումովան երկար տարիներ է նվիրել Ֆրանց Վերֆելի կյանքի եւ ստեղծագործության ուսումնասիրությանը, հատկապես նրա «Մուսա լեռան 40 օրը» վեպին: Երբ 1982 թ. Երեւանում լույս տեսավ Ֆրանց Վերֆելի վեպի ռուսերեն թարգմանությունը Միխայիլ Դուդինի փայլուն առաջաբանով, իբրեւ վերջաբան զետեղվել էր Մեջի Փիրումովայի ուսումնասիրությունը վեպի եւ հեղինակի մասին:

Այս աշխատությունները արժանացան մեծ գնահատանքի եւ Մեջի Փիրումովան հրավիրվեց Վիեննա, որտեղ էլ ընտրվեց Ֆրանց Վերֆելի անվան ազգային ասոցիացիայի խորհրդի անդամ: Նա բարեկամական հարաբերություններ էր հաստատել ավստրիացի ու գերմանացի գրողների, Վերֆելի թոռնուհի Ալմա Մալերի, մեծ հայասեր Արմին Վեգների, գրող Աննա Զեգերսի եւ այլոց հետ: Երկու տարի առաջ Մոսկվայում լույս տեսավ Մեջի Փիրումովայի «Մարգարեությունները իրականանում են» (Վերֆելը եւ Հայաստանը) գիրքը:

Երեկոյի ընթացքում ելույթ ունեցողները գնահատեցին այն հանգամանքը, որ Մեջի Փիրումովան սկսել էր զբաղվել Վերֆելի ստեղծագործության եւ կյանքի ուսումնասիրությամբ այն տարիներին, երբ այդ մասին խոսելը չէր խրախուսվում: Նրան իրենց գնահատանքի խոսքն ուղղեցին Երեւանի պետական համալսարանի մաթեմատիկայի ֆակուլտետի դոցենտ Միքայել Գրիգորյանը, Ռուսական մշակույթի «Հարմոնիա» միջազգային կենտրոնի փոխնախագահ Մայա Բաղդասարյանը, Պետհամալսարանի անգլերեն լեզվի ամբիոնի վարիչ Ելենա Երզնկյանը, ակադեմիկոս Գեւորգ Ղարիբջանյանը, գրողների միության, Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ներկայացուցիչները, կրթության եւ գիտության նախարարի տեղակալ Արամ Շահինյանը, «Արամ Խաչատրյան» տուն-թանգարանի տնօրեն Գոհար Հարությունյանը, արվեստագետ Մարինե Ստեփանյանը: Պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը Մեջի Փիրումովայի հայրենասիրական գործունեության համար նրան պարգեւատրել էր «Մարշալ Բաղրամյան» մեդալով, որը հանձնեց գեներալ-մայոր Սերգեյ Մարտիրոսյանը:

Ելույթ ունեցավ նաեւ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանը, որը բարձր գնահատեց Մեջի Փիրումովայի հայրենիքի նկատմամբ ունեցած խոր սերը: Միջոցառմանը ներկա էր Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպան Անդրեյ Ուռնովը, որը նույնպես իր ջերմ խոսքը հղեց Մեջի Փիրումովային:

Ավարտին միջոցառման կազմակերպիչներին՝ Երեւանի պետական համալսարանին, գրողների միությանը, ռուսական մշակույթի «Հարմոնիա» միջազգային կենտրոնին եւ Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի տնօրենությանը իր երախտիքի խոսքը հղեց հոբելյարը:

ՆԱԻՐԱ ՆԱՐՅԱՆ

ՕՏՏԱՎԱ

Էգոյանի օպերան Կանադայի «Արվեստի ազգային կենտրոնում»

«Թեյփսթրի մյուզիք թիեթրը» եւ «Վանկուվեր նյու մյուզիքը» Կանադայի «Արվեստի ազգային կենտրոնի» համագործակցությամբ Օտտավայում հուլիսի 16-18-ը ներկայացրին «Անայլուրեքություն» օպերան, որը գրել եւ բեմադրել է Ատոմ Էգոյանը: Երաժշտության հեղինակն է Ռոդնի Շերմանը:

Այդ օպերայի համաշխարհային պրեմիերան տեղի էր ունեցել Տորոնտոյի «Բադիզ ին բեդ թայմզ» թատրոնում 1998 թ. ապրիլի 23-ին: Օպերայում պատմվում է Աֆրիկայում կանադացի դիվանագիտական մի առաքելության մասին: 10 երաժիշտներից բաղկացած նվագախմբին օժանդակում են 5 երգիչներ: Ներկայացման մեջ օգտագործվում են համակարգչային էֆեկտներ ու բեմահարդարանք:

Ատոմ Էգոյանը միջազգային մակարդակով ճանաչված է իր «Գեղեցիկ ապագա» եւ «Էկզոտիկա» ֆիլմերով: Նա համաշխարհային կինոարվեստում առավել գնահատված ժամանակակից գործիչներից մեկն է: Նրա վերջին՝ «Գեղեցիկ ապագա» ֆիլմն արժանացել է 8 «Սինի» մրցանակի (մասնավորապես «Լավագույն բեմադրության» եւ «Լավագույն ֆիլմի») եւ Կաննի փառատոնի 3 մրցանակի (ներառյալ «Ժյուրիի գլխավոր մրցանակը»): Բացի դրանից, ֆիլմը 2 անգամ առաջադրվել է «Օսկար» մրցանակի եւ ԱՄՆ-ի 250 կինոքննադատների կողմից դասվել 1997 թ. լավագույն ֆիլմերի շարքը:

Ատոմ Էգոյանը օպերայում որպես բեմադրիչ առաջին քայլերն է արել 1996 թ. աշնանը, ղեկավարելով Կանադայի օպերային ընկերության «Սալոմե» փայլուն բեմադրությունը, որը հետագայում ներկայացվեց Հյուսթոնի «Գրանդ օպերայում», ապա՝ Վանկուվերի օպերայում: Այս տարվա հունիսին Էգոյանը բեմադրեց Գեյվին Բրայրզի «Դոկտոր Օքսի գիտափորձը» օպերան, որի համաշխարհային պրեմիերան տեղի ունեցավ Լոնդոնի ազգային օպերայում:

Ատոմ Էգոյանը ծնվել է Եգիպտոսում եւ ներկայումս բնակվում է Կանադայում: Նա այժմ Ուիլյամ Թրեւորի վեպի հիման վրա նկարահանում է իր հերթական ֆիլմը՝ «Ֆելիսիայի ճանապարհորդությունը»:

ԿԱՐԻՆԵ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
Օտտավա

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ

Հայկական երեք հեքիաթ ռումիներեն

Բուխարեստի Տուտյան մշակույթի տանը մայիսի 10-ին տեղի է ունեցել ռումինահայ մտավորական Մելինե Փոլադյանի՝ «Քորինթ» հրատարակչությունում ռումիներենով լույս տեսած «Հայկական հեքիաթներ» գրքի շնորհանդեսը: Ըստ ռումինահայոց միության «Նոր կյանք» ամսաթերթի, գիրքը ընդգրկում է «Անմահական խնձոր», «Գեղեցկուհին ծնված վարունգի մեջ» եւ «Քաջ Նազար» հեքիաթների թարգմանությունները: Առաջին երկուսը ժողովրդական են (մշակել է Արտաշես Նազինյանը), իսկ երրորդը Հովհաննես Թումանյանի հայտնի ստեղծագործությունն է: Գիրքը նկարազարդել է ռումինահայ արվեստագետուհի Ալիս Փոլադյան-Մոսկրը:

Շնորհանդեսին ներկա է եղել եւ հեղինակ-թարգմանչին շնորհավորել է Ռումինիայում ՀՀ գործերի հավատարմատար Կարինե Ղազինյանը:

Ռումինահայերի մասին՝ հեռուստատեսությամբ

Ռումինիայի հայոց միության «Նոր կյանք» երկլեզվյան ամսաթերթի մայիսյան համարը տեղեկացնում է, որ Ռումինիայի հեռուստատեսության «Համակեցություններ» հաղորդաշարը մի քանի իրարահաջորդ հաղորդումներ է պատկերասփռել Ռումինիայի հայ համայնքի կյանքի մասին: Դրանց թվում եղել է մի հարցազրույց հայկական դպրոցի ուսուցչուհի Ուլնիս Բլընդու-Մակարյանի հետ, ամբողջական մի ծրագիր նվիրված «Արարատ» հրատարակչությանը լույս տեսած բանաստեղծուհի Անահիտ Ներսիսյանի «Հայ աշուղների երգերը» հատորի քննարկմանը, ինչպես նաեւ մի առանձին հաղորդում լրագրող Էդի Անտոնյանի մասնակցությամբ՝ նվիրված Հայաստանի առաջին անկախ հանրապետության հռչակման 80-ամյակին:

Հ. Օ.

ՎԱՆԱՁՈՐ

«Մշակույթ եւ սպորտ» զարգացման հիմնադրամը սկսել է բարեգործությունը

Ավելի քան երեք ամիս է ՀՀ արդարադատության նախարարությունում գրանցում է ստացել «Մշակույթ եւ սպորտ» զարգացման հիմնադրամը, որի նախագահն է Վանաձորի քաղաքապետ Անդրանիկ Հարությունյանը: Ի՞նչ հատկացումներ են արվել այդ ժամանակահատվածում, ինչո՞վ է հիմնադրամը ծառայել իր նպատակին: Խնդրեցինք պատմել հիմնադրամի գործադիր տնօրեն, Վանաձորի քաղաքապետարանի մշակույթի եւ կրթության բաժնի աշխատակից Գրիշա Ղազարյանին:

«Վանաձորում կազմակերպվող մշակութային եւ սպորտային միջոցառումների համար մշտապես անհրաժեշտ էր լինում փնտրել հովանավորներ, դիմել գործարարներին: Հիմնադրամի ստեղծումով զգալիորեն ձերբազատվեցինք այդ պրոբլեմից: Լինելով ինքնուրույն անկախ բարեգործական կազմակերպություն, հիմնադրամը գործում է ինքնաֆինանսավորման սկզբունքով: Անցած ամիսների ընթացքում որոշ հատկացումներ են եղել, որոնք օգտագործվել են ամենահրատապ առիթներով:

Վանաձորում վաղուց արդեն հեղինակություն վայելող «Բոհեմ» կամերային թատրոնին է հատկացվել առաջին բարեգործությունը, որն օգտագործվել է անհրաժեշտ հանդերձանք եւ դեկորներ գնելու, նոր բեմադրություն իրականացնելու համար:

Հիմնադրամը ֆինանսավորել է նաեւ խոստումնալից շախմատիստուհի, 16-ամյա Նարինե Ղազարյանին՝ մասնակցելու Ավստրիայում կայացած Եվրոպայի աղջիկների առաջնությանը, ծանրամարտիկ, սպորտի միջազգային վարպետ Արսեն Պալյանին՝ մարզումները նորմալ պայմաններում կազմակերպելու համար: Գումարների մուտքագրումը եւ բարեգործությունը շարունակվում են: Հիմնադրամին են դիմել մշակութային, սպորտային բազմաթիվ կազմակերպություններ, որոնք աջակցության կարիք ունեն»:

Մնում է հաջողություններ մաղթել «Մշակույթ եւ սպորտ» զարգացման հիմնադրամին, ի շահ կարեւոր այդ բնագավառների զարգացման:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԱԿՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Լպուտյանը՝ Հայաստանի չեմպիոն

Հայաստանի տղամարդկանց 58-րդ առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի վերջին տուրում մասնակիցները փորձում էին կատարել իրենց խնդիրները:

Առաջին իսկ ավարտված պարտիան՝ Սմբատ Լպուտյան-Տիգրան Նալբանդյան հանդիպումը, երկուսին էլ ուրախություն պարգեւեց: Ոչ-ոքին Լպուտյանին անհասանելի դարձրեց մրցակիցների համար, իսկ Նալբանդյանին թույլ տվեց լրացնել գրոսմայստերի նորման: Նույնը հաջողվեց Արսեն Եղիազարյանին, որը հաղթանակ տարավ Աշոտ Նաղդալյանի նկատմամբ եւ նույնպես 6 միավոր հավաքեց: Ի դեպ, եթե Տիգրանի համար այդ հաջողությունը առաջինն է, ապա Արսենը արդեն երկրորդ անգամ կատարեց գրոսմայստերի նորման: Իսկ ահա Մելիքսեթ Խաչիյանը անհաջողության մատնվեց: Նրա հակառակորդը՝ Արտաշես Մինասյանը այդ օրը իր ոճին բնորոշ, փայլուն հաղթանակ տարավ: Նույնպես պարտվեց Արթուր Չիբուխչյանը: Ինչ-որ պահի նա շատ խոստումնալից դիրք ուներ, բայց չկարողացավ օգտագործել առավելությունը, եւ Աշոտ Անաստասյանը հակահարձակման անցավ: Արա Մինասյանին հաջողվեց պաշտպանել իր դիրքը Կարեն Ասրյանի դեմ պարտիայում: Այստեղ ոչ-ոքի արդյունք գրանցվեց:

...ղիով առաջին տեղը գրավեց ...րապետության չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Սմբատ Լպուտյանը: ...ած որ Լպուտյանը բազմիցս հաղթել է ավելի ուժեղ մրցաշարերում, նա շատ ուրախ էր Հայաստանի չեմպիոնի կոչումը նվաճելու առիթով:

Միշտ չէ, որ մարզական եւ ստեղծագործական նպատակները զուգադիպում են, բացատրեց Սմբատը - Այս առաջնությունում խաղս լավ էր ստացվում եւ հաջողվեց մի շարք պարտիաներ բարձր մակարդակով անցկացնել:

Նշենք, որ Սմբատը երրորդ անգամ է դառնում Հայաստանի չեմպիոն: Նա այդ կոչումը նվաճել է 1978 եւ 1980 թվականներին, իսկ 1974-ին բաժանելով առաջին տեղը Արշակ Պետրոսյանի հետ, այնուհետեւ պարտվել է լրացուցիչ մրցախաղում:

Ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում 58-րդ առաջնության հաղթողի պարտիաներից մեկը, որը խաղացվել է 6-րդ տուրում:

Լպուտյան–Ասրյան

1.d4 d5 2.c4 e6 3.♘f3 ♘f6 4.g3 ♗e7 5.♗g2 0-0 6.0-0 dc4 7.♕c2 a6 8.a4 ♗d7 9.♕c4 ♗c6 10.♗g5 a5 11.♘c3 ♘a6 12.♗f6 ♗f6 13.e4 ♘b4 14.♖fd1 b6 15.h4 ♗b7 16.♖d2 ♕c8 17.♕e2 c5 18.dc5 ♕c5 19.e5 ♗e7 20.♘d4 ♗g2 21.♔g2 ♘d5 22.♖c1 ♖ad8 23.♘a

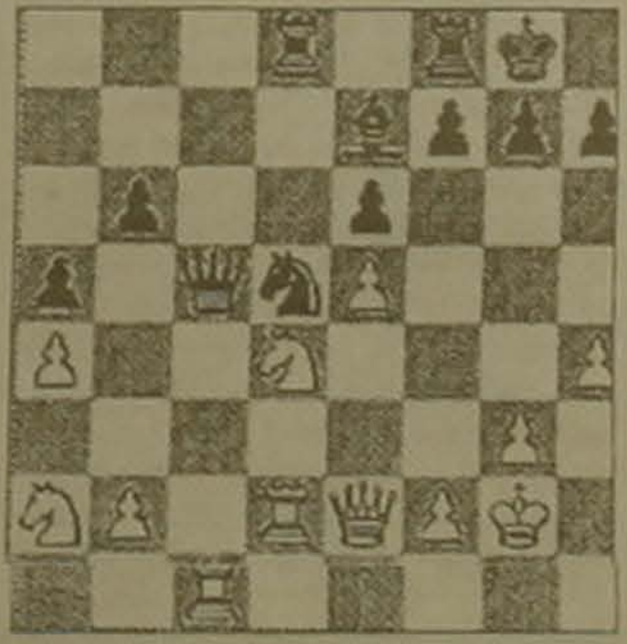

23...♘f4 24.gf4 ♕d5 25.♔g3 ♕a2 26.♘c6 ♖de8 27.♕d1 f6 28.b4 ♕a4 29.♖d3 ♕a2 30.♖d7 fe5 31.♘e7 ♔h8 32.♘c6 ef4 33.♔g2 f3 34.♔g3 e5 35.♕d5 ♕b2 36.♕d2 ♕d2 37.♖d2 ab4 38.♘b4 h5 39.♖c4 ♖e6 40.♖c6 ♖e7 41.♖b6 e4 42.♘c2 ♖a8 43.♖d4 1-0

Երեկ ՀՇԿՏ-ում կայացավ առաջնության փակումը, որին ներկա էին ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իշխան Զաքարյանը, Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զաքարյանը, մրցաշարի հովանավորները: Գլխավոր հովանավոր «ԷՊԻ» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչը դրամական մրցանակներ հանձնեց առաջին հնգյակին՝ Սմբատ Լպուտյանին, Տիգրան Նալբանդյանին, Արսեն Եղիազարյանին, Արտաշես Մինասյանին եւ Մելիքսեթ Խաչիյանին (տեղերը բաժանած մրցակիցներին հենց այդ հերթականությամբ դասավորեց լրացուցիչ գործակիցների աղյուսակը): Սմբատ Լպուտյանն արժանացավ եւս երկու հատուկ մրցանակի՝ ամենամեծ թվով հաղթանակների համար (5) «Ֆլեշ» ընկերությունից եւ գրոսմայստերների միջեւ պարտիաներում լավագույն արդյունքի համար (3-ից 2,5 միավոր) «Արմենիա թրավել +Մ» ՍՊԸ-ից: Եզրագծի լավագույն արդյունքը (5-ից 4,5 միավոր) ցույց տված Արսեն Եղիազարյանը պարգեւատրվեց «Մաքս» ՍՊԸ-ի կողմից: Եվ, վերջապես, «Վիզա-Կոնկորդ» ՍՊԸ-ի կողմից սահմանված մրցանակը՝ գրոսմայստերների դեմ լավագույն արդյունք ցույց տված վարպետին, հանձնվեց Մելիքսեթ Խաչիյանին: Նա, ինչպես նաեւ Արա Մինասյանը, 4 պարտիաներում 2,5 միավոր վաստակեց, բայց վերջինիս գերազանցեց լրացուցիչ գործակիցների շնորհիվ:

ԱՐՄԵՆ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ

Ամփոփիչ աղյուսակ

N	Մասնակիցներ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Մ	Տ
1	Սմբատ Լպուտյան		1/2	1	1	0	1	1	1/2	1/2	1	6.5	1
2	Տիգրան Նալբանդյան	1/2		1/2	1/2	1	0	1	1	1/2	1	6	2
3	Արսեն Եղիազարյան	0	1/2		1/2	1	1/2	1	1	1/2	1	6	3
4	Արտաշես Մինասյան	0	1/2	1/2		1	1	0	0	1	1	5	4
5	Մելիքսեթ Խաչիյան	1	0	0	0		1/2	1/2	1	1	1	5	5
6	Կարեն Ասրյան	0	1	1/2	0	1/2		1/2	1/2	1	1/2	4.5	6
7	Արա Մինասյան	0	0	0	1	1/2	1/2		1	1/2	1/2	4	7
8	Աշոտ Անաստասյան	1/2	0	0	1	0	1/2	0		1	1/2	3.5	8
9	Արթուր Չիբուխչյան	1/2	1/2	1/2	0	0	0	1/2	0		1	3	9
10	Աշոտ Նաղդալյան	0	0	0	0	0	1/2	1/2	1/2	0		1.5	10

Բարի կամքի խաղերում

Նյու Յորքում թափ են վերցնում բարի կամքի խաղերը:

Թեթեւատլետների մրցումների 4-րդ օրը նշանավորվեց համաշխարհային ռեկորդով. տղամարդկանց 4x400 մետր փոխանցումավազքում ԱՄՆ-ի մարզիկները մրցատարածությունը հաղթահարեցին 2 րոպե 54,20 վայրկյանում: Ինչպես եզրագծից հետո ասաց քառյակի առաջատարը՝ օլիմպիական կրկնակի չեմպիոն Մայքլ Ջոնսոնը, դա եւս սահման չէ, եւ իրենք կարող են նոր ռեկորդը բարելավել հենց այս տարի: Ի դեպ, Ջոնսոնը մրցաշարի լավագույն արդյունքով (43,37 վրկ) հաղթեց նաեւ 400 մ մրցատարածությունում: Չեմպիոնին ոսկե մեդալը հանձնեց աշխարհի ուժեղագույն բռնցքամարտիկ Էվանդեր Հոլիֆիլդը: ԱՄՆ-ի մարզիկները հաղթեցին նաեւ 4x100 տղամարդկանց եւ կանանց փոխանցումավազքերում, իսկ կանանց 4x400 մ մրցաձեւում առաջինը Ճամայկայի ներկայացուցիչներն էին:

5000 մ վազքատարածությունում, ինչպես եւ սպասվում էր, չեմպիոնի կոչումը նվաճեց քենիացի Լյուկ Կիպկոսգեյը: Բոլորից հեռու նետեց մուրճը Վասիլի Սիդորենկոն (Ռուսաստան)՝ 80 մ 87 սմ:

Մարմնամարզության մրցումներում առավել հաջող են հանդես գալիս ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Առանձին գործիքների վրա կատարած վարժությունների համար չեմպիոնական ոսկե մեդալների արժանացան Ալեքսեյ Նեմովը, Նիկոլայ Գլյուկովը, Սվետլանա Խորկինան (Ռուսաստան), Քրիստին Մելոնին, Վանեսա Ատլերը, Քրիս Լամարկը (ԱՄՆ):

Այժմ շահած մեդալների թվով վստահորեն առջեւում են ամերիկացիները (21 ոսկե, 22 արծաթե, 21 բրոնզե):

Նրանց հետեւում են ռուսները 33 (17, 10, 6) եւ քենիացիները 13 (5, 4, 4):

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻԿ-«Երեւան»՝ 2-0

Երեւանի «Երեւան» թիմը, որը հանդես է գալիս ֆուտբոլի եվրոպական երկրների չեմպիոնների լիգայի նախնական փուլում, անցկացրեց իր առաջին հանդիպումը: Ֆինլանդիայի մայրաքաղաք Հելսինկիում մրցելով տեղի ՀԻԿ ակումբի հետ՝ մեր ֆուտբոլիստները պարտություն կրեցին 0-2 հաշվով: Համառ պայքարում անցավ խաղի առաջին կեսը: Այն հաջողություն չբերեց կողմերից ոչ մեկին եւ ավարտվեց 0-0 հաշվով: Երկրորդ խաղակեսում դաշտի տերերը ուժեղացրին ճնշումը «Երեւան» թիմի դարպասի վրա եւ 59-րդ րոպեին բացեցին հաշիվը՝ 1-0: Այս արդյունքը թերեւս այնքան էլ աննպաստ չէր մեր ֆուտբոլիստների համար, սակայն վերջին րոպեին ՀԻԿ-ը խփեց նաեւ երկրորդ գոլը: Իհարկե, 0-2 հաշիվը դժվարին խնդիրներ է դնում Հայաստանի չեմպիոնի առջեւ, սակայն հուսանք, որ հուլիսի 29-ին Երեւանի «Հրազդան» մարզադաշտում կայանալիք խաղում մեր ֆուտբոլիստները հաջող հանդես կգան եւ գերազանցելով մրցակցին, կկարողանան հաջորդ փուլ դուրս գալ:

Համատեղ հավաք Ծաղկաձորում

Հուլիսի 23-ից օգոստոսի 7-ը Ծաղկաձորի գլխավոր օլիմպիական մարզաբազայում 14-օրյա ուսումնամարզական համատեղ հավաք կանցկացնեն Հայաստանի ազգային, երիտասարդական եւ պատանեկան հավաքականները: Մեր հանրապետության բոլոր երեք հավաքականների անդամներին պատասխանատու մրցումներ են սպասում: Պատանի ծանրորդները հանդես կգան Իսպանիայում, որտեղ օգոստոսի 25-30-ը կանցկացվի Եվրոպայի մինչեւ 16 տարեկանների առաջնությունը: Մեր երիտասարդ մարզիկները կմասնակցեն աշխարհամասի մինչեւ 20 տարեկանների առաջնությանը, որը կանցկացվի Բուլղարիայում, հոկտեմբերի 5-11-ը: Իսկ մեծահասակ ծանրորդները հանդես կգան աշխարհի առաջնությունում, որը տեղի կունենա Ֆինլանդիայում, նոյեմբերի 7-15-ը: Ծաղկաձորի հավաքին 34 ատլետներ եւ 6 մարզիչներ են մասնակցում: Այն գլխավորում է ՀՀ ծանրամարտի ֆեդերացիայի նախագահ, հավաքականի գլխավոր մարզիչ Օգսեն Միրզոյանը: Համատեղ ուսումնամարզական հավաքի նպատակն այն է, որ մեր պատանի եւ երիտասարդ ծանրորդները շփվեն փորձառուների հետ, սովորեն նրանցից:

Նախապատրաստվում են աշխարհի առաջնությանը

Հանքավանում ուսումնամարզական հավաք է կազմակերպել հեծանվային սպորտի հանրապետական ֆեդերացիան (նախագահ՝ Ռուբեն Գեւորգյան): Հավաքին մասնակցում են 9 հեծանվորդներ, որոնք մարզիչ Գեւորգ Գուգասյանի գլխավորությամբ նախապատրաստվում են մրցաշրջանի կարեւորագույն ստուգատեսին՝ խճուղային հեծանվավազքի աշխարհի առաջնությանը: Այն կանցկացվի Հոլանդիայում, հոկտեմբերի 7-11-ը: Մեր ուժեղագույն հեծանվորդներին այլ մեկնարկներ էլ են սպասում. աշխարհի առաջնությանը նախորդող ամիսներին նրանք հանդես կգան հանրապետական եւ միջազգային տարբեր մրցումներում:

ԹԵՆԻՍ

Սկսեց հաղթանակով

56 թենիսիստներ են մասնակցում ԱՄՆ-ի մայրաքաղաք Վաշինգտոնում մեկնարկած մրցաշարին: Նրանց թվում են ամերիկացիներ Մայքլ Չանգը, Անդրե Աղասին, Ջիմ Կուրյեն, այլ ուժեղ խաղացողներ:

Մրցաշարին մասնակցում է նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչ Սարգիս Սարգսյանը: Նա իր առաջին խաղում 3-6, 6-4, 7-5 հաշվով հաղթեց Գոլդսթեյնին (ԱՄՆ):

Խոշոր մրցաշար է ընթանում Գերմանիայի Շտուտգարտ քաղաքում: 48 մասնակիցների թվում են աշխարհի մի շարք ուժեղագույն թենիսիստներ: Իր բազմաթիվ երկրպագուներին շարունակում է հաճելիորեն զարմացնել վետերան Բորիս Բեկքերը (Գերմանիա): Նա վերջին խաղում հաղթեց Սեդրիկ Պյոլինին (Ֆրանսիա)՝ 7-6, 6-1: Հաջող է խաղում նաեւ աշխարհի թիվ 2 ռակետ Մարսելո Ռիոսը (Չիլի). նա 7-6, 6-2 հաշվով պարտության մատնեց գերմանացի Ենս Կնիպշիլդին: Շատ համառ պայքարում անցավ Վիսենթե (Իսպանիա)-Թոմաս Մուստեր (Ավստրիա) հանդիպումը: 6-3, 6-7, 7-5 հաշվով հաղթեց իսպանացի թենիսիստը: Առաջին իսկ փուլում հետագա պայքարից դուրս մնացին Ռուսաստանի երկու ներկայացուցիչները՝ Եվգենի Կաֆելնիկովը եւ Մարատ Սաֆինը: Վերջինս 6-2, 6-7, 2-6 հաշվով պարտություն կրեց Գալո Բլանկոյից (Իսպանիա), իսկ Կաֆելնիկովը, 3-6, 6-3, 3-6 հաշվով, Բոգդան Ուլիհրախից (Չեխիա):

Բորիս Բեկքեր

Շտուտգարտի մրցաշարի մրցանակային հիմնադրամը 1 մլն 40 հազար դոլար է:

Անցկացվեցին թենիսի աշխարհի թիմային ոչ պաշտոնական առաջնության՝ Դեւիսի գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակիչ մրցախաղերը: Ահա թե ինչպես ավարտվեցին դրանք.

ԱՄՆ-Բելգիա՝ 4-1, Իտալիա-Զիմբաբվե՝ 5-0, Իսպանիա-Շվեյցարիա՝ 4-1, Գերմանիա-Շվեդիա՝ 2-3: Այժմ կիսաեզրափակիչ մրցախաղերում, որոնք կանցկացվեն սեպտեմբերի 25-27-ը, կհանդիպեն ԱՄՆ-Իտալիա, Իսպանիա-Շվեդիա զույգերը:

ՀԵԾԱՆՎԱՎԱԶՔ

11-րդ փուլից հետո

«Տուր դը Ֆրանս» բազմօրյա խճուղային հեծանվավազքում 21 փուլից 11-ն արդեն անցկացվել է: 11-րդ փուլում, որն ընկած էր Լուշոն եւ Պլատո դը Բեյլ բնակավայրերի միջեւ եւ 170 կմ երկարություն ուներ, հաղթեց իտալացի Մարկո Պանտանին: «Մերկատոնե Ունո» թիմի ներկայացուցիչը ցույց տվեց 5 ժամ 15 րոպե 27 վայրկյան ժամանակ:

11 փուլից հետո առջեւում է գերմանացի Յան Ուլրիխը («Տելեկոմ»): Մասնագետների կարծիքով, «Տուր»-97-ի հաղթողի հաջողության հնարավորությունները այս տարի եւս բավականին բարձր են: Նրանք նշում են, որ Ուլրիխի գործը հեշտացավ հատկապես մրցումներից «Ֆեստինա» թիմի դուրս գալուց հետո: Նշենք, որ այդ թիմի կազմում ընդգրկված են այնպիսի ուժեղ հեծանվորդներ, ինչպիսիք են աշխարհի չեմպիոն Լորան Բրոշարը, «Տուր դը Ֆրանս»-97-ի երկրորդ մրցանակակիր Ռիշար Վիրանկը, Ալեքս Ցուլլեն, Լորան Դյուֆոն...

11-րդ փուլում 30 աստիճանի շոգին եւ դժվարին տեղանքին չդիմանալով մրցումներից դուրս մնաց եւս մեկ ֆավորիտ՝ իսպանացի Աբրահամ Օլանոն («Բանեստո»):

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքով

ՀՌՈՄ

Նախարարներ Օսկանյանն ու Դինին «խրախուսեցին ներդրումները»

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հուլիսի 23-ին Իտալիայում պաշտոնական այցով գտնվող արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը հանդիպում ունեցավ Իտալիայի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարար Լամբերտո Դինիի հետ: Հանդիպման ընթացքում պրն Օսկանյանը ներկայացրեց Հայաստանում ժողովրդավարական գործընթացը, Հայաստանի հարաբերությունները հարեւան պետությունների հետ, տարածաշրջանային զարգացումները: Նախարար Օսկանյանը ներկայացրեց նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության պատմական եւ իրավական ասպեկտները, ինչպես նաեւ դրա կարգավորման վերաբերյալ Հայաստանի իշխանությունների դիրքորոշումները: Անդրադառնալով Հայաստանի արտաքին քաղաքականության եվրոպական ուղղությանը, նախարարն ընդգծեց, որ Երեւանում առանձնահատուկ կարեւորություն են տալիս ինչպես եվրոպական երկրների հետ երկկողմ հարաբերությունների զարգացմանը, այնպես էլ Եվրոպական միության եւ Եվրոպայի խորհրդի հետ համագործակցության խորացմանը:

Կողմերն ընդգծեցին, որ երկու երկրների համագործակցության զարգացման համար գոյություն ունի հսկայական ներուժ, կարեւորեցին հարաբերությունների զարգացման համար անհրաժեշտ իրավական դաշտի ստեղծումը: Այնուհետեւ նախարար Օսկանյանն ու պրն Լամբերտո Դինին ստորագրեցին համաձայնագիր «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Իտալիայի Հանրապետության կառավարության միջեւ ներդրումների փոխադարձ խրախուսման եւ պաշտպանության» մասին, ինչպես նաեւ արձանագրություն երկու պետությունների արտաքին գործերի նախարարությունների միջեւ խորհրդատվություններ անցկացնելու մասին:

Նույն օրը արտգործնախարար Օսկանյանի գլխավորած պատվիրակությունը հանդիպեց Վատիկանի արտաքին գործերի նախարար մոնսենյոր Ժան Լուի Թորանի հետ: Քննարկվեցին Հայաստան - Վատիկան երկկողմ հարաբերությունների ներկա վիճակը, դրանց զարգացման եւ խորացման հեռանկարները: Նախարարը ներկայացրեց Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում բանակցային գործընթացը: Անդրադառնալով մշակության համագործակցությանը, կողմերը պայմանավորվեցին 1999 թ. Վատիկանում «Հայաստան-Հռոմ. 2000 տարվա հարաբերություններ» խորագրով ցուցահանդեսի կազմակերպման մասին: Այն նվիրված կլինի Հայաստանում, որպես պետական կրոն քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակին եւ կկազմակերպվի Հայաստանի դեսպանության եւ Վատիկանի առաքելական գրադարանի կողմից:

Երեկոյան նախարար Օսկանյանի գլխավորած պատվիրակությունը Հռոմի Լեւոնյան վարժարանում հանդիպում ունեցավ հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ:

ԵՐԵՎԱՆ

Ազատության հրապարակում այսօր գարեջրի տոն

Հուլիսի 24-ին Երեւանի Ազատության հրապարակում շուքով ու հանդիսավորությամբ կանցկացվի գարեջրի տոն: Միջոցառման ժամանակ կցուցադրվի Հայաստանում արտադրվող երկու հայտնի գարեջրերի գործարանների՝ Երեւանի «Կիլիկիա» եւ Աբովյանի «Կոտայք», արտադրանքը: Գարեջրասերները հնարավորություն կունենան համտեսելու նաեւ երկու խոշոր գարեջրի ֆիրմաների՝ «Հոլսթեն» եւ «Հայնեկեն» գարեջրերը: Երեւանի գարեջրի տոնին կմասնակցեն նաեւ մեծ թվով արտասահմանցիներ, գարեջրի ֆիրմաների ներկայացուցիչներ: Հնարավոր է նաեւ, որ գարեջրատեսակների համտեսման արարողությանը մասնակցեն Հայաստանի իշխանությունների ներկայացուցիչները: Հայաստանում թույլ ալկոհոլային այս խմիչքատեսակը աստիճանաբար ավելի լայն տարածում է ստանում՝ մրցակցելով շուկայում տարածված բազմատեսակ օղիների հետ, մեծանում է նաեւ մրցակցությունը տեղական արտադրության եւ ներմուծվող գարեջրատեսակների միջեւ: Աշխարհի շատ երկրներում, հատկապես Կենտրոնական Եվրոպայի, այս խմիչքատեսակի նկատմամբ կա յուրահատուկ «թուլություն», շատ երկրներում կան նույնիսկ գարեջրասերների ակումբներ, հատուկ ինստիտուտներ եւ այլն: Ի դեպ, նախագահ Ռ. Քոչարյանը (որը նույնպես գարեջրի սիրահար է) իր նախընտրական արշավի ժամանակ, «Կոտայք» հայ-ֆրանսիական գարեջրի գործարանի բացմանը պատասխանելով լրագրողներից մեկի հարցին, չժխտեց, որ Հայաստանում պետք է բացվի գարեջրասերների ակումբ: Աշխարհի շատ երկրներում այլ տոների շարքում կա հատուկ գարեջրի օր եւ Երեւանի քաղաքապետարանի այս նախաձեռնությունը թերեւս առիթ դառնա, որ Հայաստանում նշվող տոների շարքում հուլիսի 24-ը հիշատակվի որպես գարեջուր խմելու ու վայելելու օր:

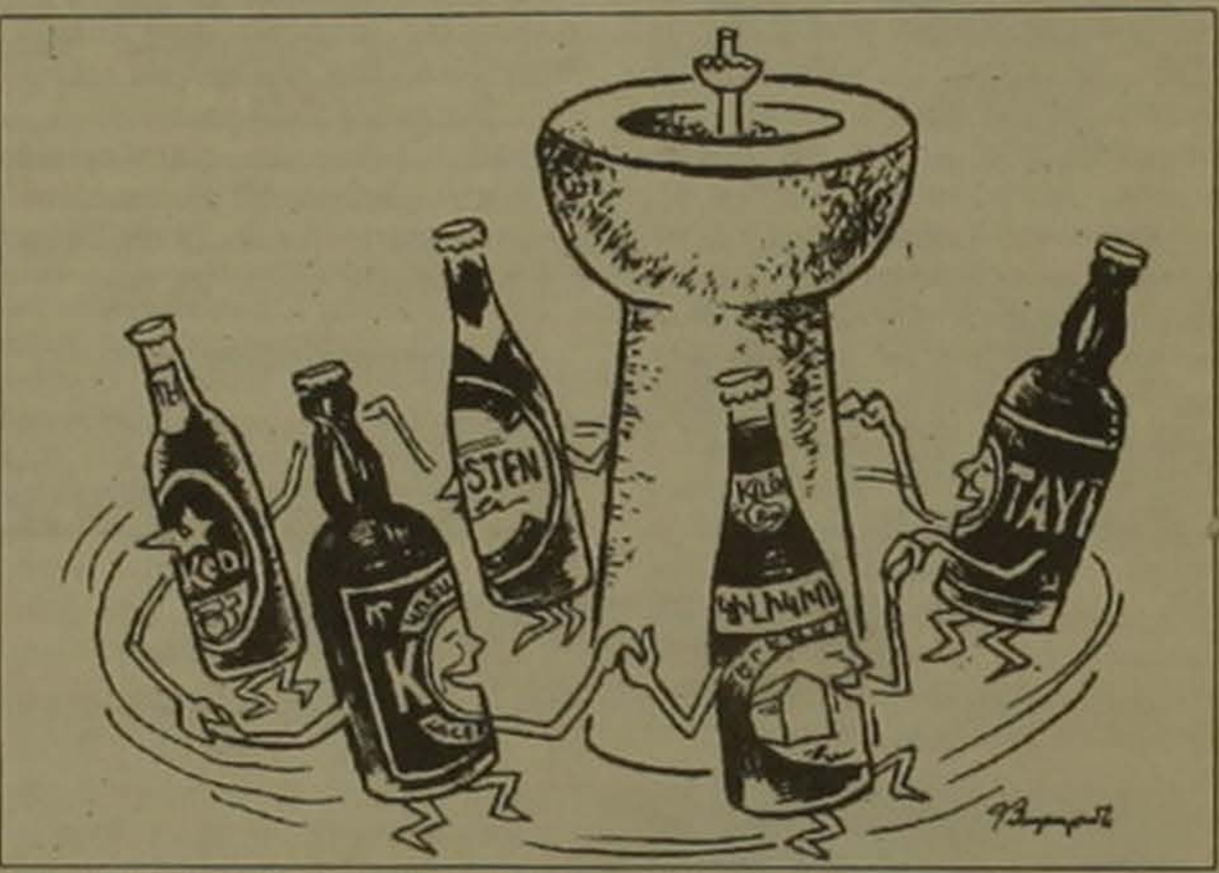

Գ. Մ.

Թուրքիայի հայերը կմասնակցեն 75-ամյակի տոնակատարություններին

Թուրքիայի հայկական համայնքը մտադիր է ակտիվորեն մասնակցել Թուրքական Հանրապետության 75-ամյակի տոնակատարություններին, որի հիմնադրման տարեթիվն է համարվում 1923 թ. հուլիսի 24-ը Լոզանի պայմանագրի ստորագրման օրը:

«Մենք Թուրքիայի զավակներն ենք, եւ այդ հողեւմ? — ու այդ հողերը(?)

Ամենալավ կարողությամբ —

«Մենք Թուրքիայի զավակներն ենք, եւ այդ հոբելյանը նշելը մեր պարտականությունն է»: Ինչպես հաղորդում է Անատոլիական գործակալությունը, այսպիսի հայտարարությամբ է հանդես եկել Հայ առաքելական եկեղեցու Պոլսի պատրիարքական տեղապահ Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանը:

Թուրքական ԶԼՄ-ները հայտնում են, որ Մութաֆյանի հրամանագրով Ստամբուլի հայ եկեղեցական երգիչներից քաղկացած «Հայկական երգչախումբ» է կազմվել, որը Թուրքական Հանրապետության հիմնման օրը հանդես կգա «Հանրապետական համերգով»: Թուրքիայի հայկական համայնքի հոգեւոր առաջնորդները որոշում են ընդունել նաեւ «Համաթուրքական հանրապետական ցուցահանդեսին» մասնակցելու մասին, որտեղ կներկայացնեն «Թուրքական Հանրապետության շրջանում հայերի սոցիալ-մշակութային զարգացման պատմությունը»:

Հիշեցնենք, որ Թուրքական Հանրապետությունը սկզբնավորած Լոզանի պայմանագիրը, փաստորեն, հակահայկական իրավական ակտ է, որով, ըստ էության, կասեցվեց Հայկական եւ Քրդական հարցերի լուծումը նախատեսող 1920 թ. Սեւրի պայմանագիրը: 1923 թ. հուլիսի 24-ին հայերին փաստորեն «հրամայեցին» մոռանալ 1915 թ. հայերի ցեղասպանության զոհ դարձած մեկուկես միլիոն հայրենակիցներին, նաեւ թաղել Հայկական հարցի լուծման հույսերը, ինչը «քաղաքակիրթ» աշխարհը հիշում է միայն իր համար շահավետ իրադրություններում:

Ոչ վաղ անցյալում Թուրքիայի հայերը եւ անձամբ Մութաֆյան սրբազանը ենթարկվեցին պաշտոնական Անկարայի կոպիտ ճնշմանը, որին հունիսից հանել էր Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի ընդունած «Հայերի ցեղասպանության հանրային ճանաչման մասին» հռչակագիրը:

ԱՐՄԱՆ ՋԻԼԱՎՅԱՆ

Մահափորձ Չեչնիայի նախագահի դեմ

ԳՐՈԶՆԻ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ, ԿԱՎԿԱԶՊՐԵՍ: Հուլիսի 23-ին առավոտյան ժամը 10.30 մահափորձ է կատարվել Չեչնիայի նախագահ Ասլան Մասխադովի դեմ: Երբ նա գնում էր իր աշխատանքային նստավայրը, Բերեզկի կանգառի շրջանում Ստարոպրոմիսլովսկի խճուղում պայթել է այնտեղ կանգնած «Ուազ» ավտոմեքենան: Ա. Մասխադովը ձեռքի աննշան վերքեր է ստացել, պահապաններից մեկը սպանվել է, չորսը տարբեր աստիճանի ծանրության վերքեր են ստացել:

Երկու ավտոմեքենաները, որոնցով գնում էին նախագահն ու իր պահապանները, ամբողջովին վառվել են: Շարիաթական անվտանգության նախարարի առաջին տեղակալ Աբու Մովսաեւը, որ ժամանել է դեպքի վայր, հայտարարել է, որ դա նախապես պլանավորված մահափորձ է: Դեպքի վայրում աշխատում են ազգային անվտանգության ծառայության, դատախազության աշխատակիցները:

Սեպտեմբերին Երեւանն ու Սան Պաուլոն քույր քաղաքներ են դառնալու

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սեպտեմբերի 21-ից հոկտեմբերի 10-ը Բրազիլիայի խոշորագույն՝ Սան-Պաուլո քաղաքում հայկական օրեր կանցկացվեն: Միջոցառումը կազմակերպված է բրազիլական կողմից, հայ համայնքի եւ տեղում հայկական հյուպատոսարանի աջակցությամբ:

Բրազիլիայի բնակչությունը 160 միլիոն է, համախառն ներքին արտադրանքի ծավալներով աշխարհում 6-րդ տեղն է զբաղեցնում: Ահա այս խոշոր երկրում Հայաստանը կներկայանա արդյունաբերության եւ տնտեսության որոշ ճյուղերի, գիտության, կրթության, մշակույթի իր ձեռքբերումներով:

Այս կապակցությամբ ՀՀ կառավարության որոշմամբ ստեղծված է հանձնաժողով, որի նախագահն է ՀՀ արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանը: Նա տեղեկացրեց, որ հանձնաժողովի կազմում են տարբեր գերատեսչությունների ղեկավարներ, որոնք արդեն զբաղվում են Սան Պաուլոյի ու նաեւ՝ աշխարհի խոշորագույն սուպերմարկետում հայկական ապրանքների ցուցահանդես-վաճառքի կազմակերպման աշխատանքներով: Այդ սուպերմարկետը իր մեծության եւ տարեկան 5 միլիոն մարդ սպասարկելու ցուցանիշներով գրանցված է Գինեսի ռեկորդների գրքում:

Օգոստոսի վերջին նախապատրաստող խումբը կմեկնի Սան Պաուլո:

Հայաստանի օրերի շրջանակներում կստորագրվեն միջպետական մի շարք փաստաթղթեր, մասնավորապես Հայաստանի եւ Բրազիլիայի առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացման, մշակույթի ոլորտում համագործակցության համաձայնագրերը:

Երեւան եւ Սան Պաուլո քաղաքների միջեւ կստորագրվի համագործակցության եւ գործընկերության պայմանագիրը, որով երկու քաղաքները կքույրանան: Իսկ Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության եւ բրազիլահայկական առեւտրաարդյունաբերական պալատի եղբայրացումը կվավերացվի համապատասխան համաձայնագրով:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՎԱՃԱՌՔԻ

1993 թ. արտադրության «Ֆորդ սիերրա» 4x4 ունիվերսալ մակնիշի ավտոմեքենա: Մեքենայի հետ կտրվեն նաեւ որոշ պահեստամասեր:

Հուլիսի 27-ին, ժամը 9:00-12:00, Մարշալ Բաղրամյան-18 հասցեում կկայանա մեքենայի ցուցադրում, որտեղ ցանկացողները ի վիճակի կլինեն ուսումնասիրել ավտոմեքենան:

Ձեր կողմից առաջարկվող գինը, ձեր հասցեն եւ հեռախոսի համարը զետեղեք «AUTO AUCTION» մակագրությամբ ծրարի մեջ եւ ներկայացրեք ԱՄՆ-ի դեսպանատուն մինչեւ հուլիսի 31-ը, ժամը 17-00:

Ներկայացված ծրարները կբացվեն օգոստոսի 3-ին եւ բարձրագույն գին առաջարկողը տեղյակ կպահվի:

Դեսպանությունը պատասխանատու չէ ավտոմեքենայի տեխնիկական վիճակի, մաքսային, հարկային եւ պետավտոտեսչության ձեւակերպումների հետ կապված ծախսերի համար:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 52-46-61 կամ 52-16-11:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Քաշաթաղի շրջանի (Լաչին) Աիմավան-1 գյուղում տեղի կունենա հայրենիքի պաշտպանության համար այդ տարածքում զոհված աիմականների հիշատակը հավերժացնող մատուռ եկեղեցու հիմնարկեքը Պարգեւ Սրբազանի եւ հոգեւոր դասի այլ հոգեւորականների մասնակցությամբ:

Միջոցառմանը մասնակցել ցանկացողները կարող են դիմել Ինքնորոշում միավորման կենտրոնական գրասենյակ մինչեւ հուլիսի 27-ը հետեւյալ հեռախոսահամարներով՝

56-33-21, 56-21-82, 56-34-52:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10-16, 58 33 26 ժամը՝ 18-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարան. Երեւան-23, Արշակունեաց 2. Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69149. Պատուէր 870. Տպաքանակը՝ 3500. Ստորագրուած է տպագրութեան 23. 07. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@